

3

KULTTUURI KANNATTELEE
TAKULAISTEN NÄKEMYKSIÄ KULTTUURITUOTANNON TULEVAISUUDESTA
KATRI HALONEN & OUTI TEYE

TUOTTAJA2020

TEKIJÄT

YTT, FL **Katri Halonen** toimii kulttuurituotannon yliopettajana Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Hän toimii opettajan roolin ohessa tutkijana sekä tutkimuksellisen kehittämistoiminnan ohjaajana. Halonen on myös entinen takulainen, istunut yhdistyksen hallituksessa ja osallistunut toiminnan kehittämiseen.

TM **Outi Teye** toimii kulttuurituotannon päätoimisena tuntiopettajana sekä tutkijana Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Teye toimii opetus-työnsä ohella ohjelmatoimiston toimitusjohtajana sekä erilaisten kiertue-esitysten tuottajana ja puvustajana.

TUOTTAJA2020

**Katri Halonen & Outi Teye: Kulttuuri kannattelee.
Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta.**

ISBN 978-952-5797-36-7 (pdf)

Tuottaja2020 - Osaraportti 3
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuuri ja luova ala
Helsinki 2011

Tämä tutkimus on toteutettu osana Metropolia Ammattikorkeakoulun koordinoimaa, opetushallituksen hallinnoimaa ja Euroopan Sosiaalirahaston osarahoittamaa Tuottaja2020 -hanketta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen, Mikkelin ammattikorkeakoulun, Yrkeshögskolan Novian, Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö Taku ry:n kanssa.

Katri Halonen & Outi Teye 2011

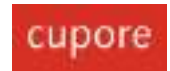

Tämän kirjan teksti on julkaisuhetkellä vapautettu yhteisomistukseen (Public Domain). Tekstiä voi vapaasti kopioida, julkaista ja muokata, kokonaan tai osittain vain jos tekstin mainitset alkuperäisen tekijän.

Kirja on luettavissa ja kopioitavissa internetissä:

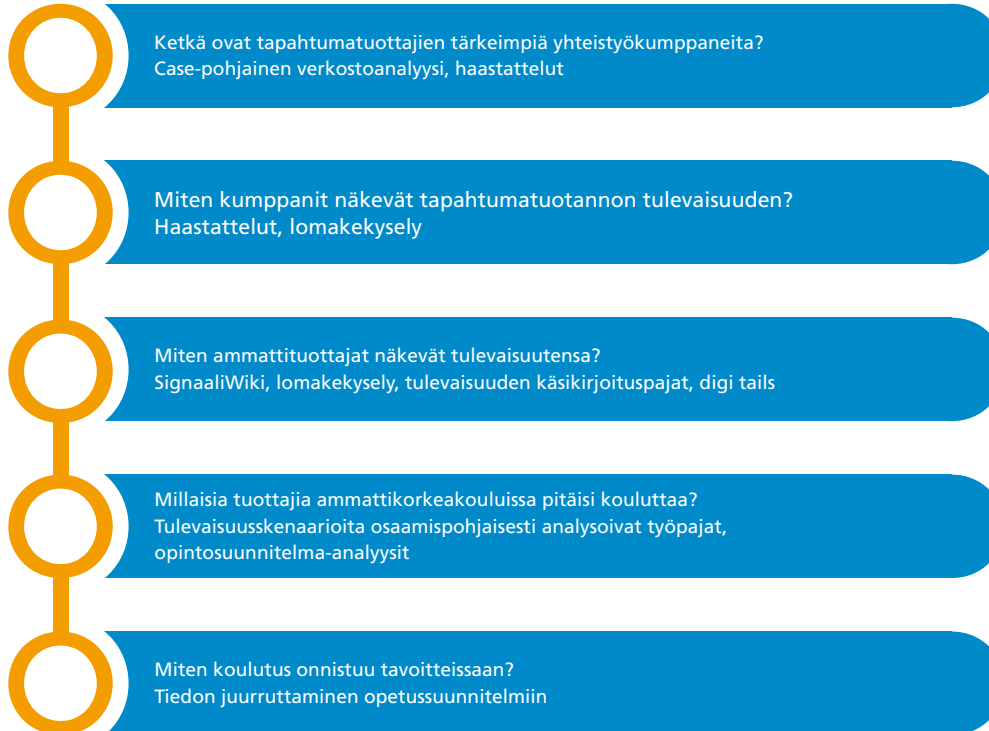
<http://tuottaja2020.metropolia.fi>

Kannen kuva: © Blackburn Photo (Flickr.com) | Taitto: Riikka Käkelä-Rantalainen

Tutkimusprosessi

Kolme vuotta – viisi sykliä

Aluksi

Viime vuosien tulevaisuusarvioinnit ennustavat kulttuurin ja luovuuden nousevan monilla aloilla keskeisiksi kehittymisen edellytyksiksi. Muutos näkyy jo nyt työnteon muutoksina kulttuurialalla, jossa epätyypillinen työ on ollut normaali käytäntö pitkään. Kulttuurialan työpaikat monipuolistuvat entisestään, ja niitä syntyy kiihtyvällä vauhdilla eri ammattialojen rajapinnoille. Työtä tehdään palkkatyössä julkisen, kolmannen tai yrityssektorin palveluksessa, osa työskentelee useassa näistä yhtäaikaista ja limittäin. Jotkut hankkivat osan elannostaan myös muilla tavoin, kuten osa-aikaisina yrittäjinä, freelancer-verokortilla, ammatinharjoittajina tai apurahalla.

Näin suuret työmarkkinoiden muutokset edellyttävät ammattijärjestöissä monipuolista osaamista. Jäsenten edunvalvojana järjestöjen on pystyttävä vastaamaan työelämän uusiin haasteisiin mahdollisimman nopeasti ja oikeilla keinoilla. On ymmärrettävä taide- ja kulttuurialan toimintaympäristön muutoksia pureutumalla erityisesti nykyhetken arviointiin, mutta samalla kurkattava jo vahvasti tulevaisuuteen.

Akavalaisessa, 36-vuotiaassa Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:ssä on 3000 jäsentä, joiden tutkinnot ovat sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulutasoisia. Takulaisten ammattinimikkeiden, työmuotojen ja -tehtävien kirjo on monipuolinen ja laaja. Työmarkkinoiden ja koulutussektorin muutokset näkyvät myös TAKUn jäsenkunnan profiilin muutoksina, jossa on viimeisten vuosien aikana yhä suuremmaksi yksit-

täiseksi ammattitutkinnoksi noussut ammattikorkeakoulutasoinen kulttuurituottaja (AMK) -tutkinto. Tämän myötä ammattijärjestön jäsenrekisterissä ovat yleistyneet ammattinimikkeet tuottaja, kulttuurituottaja, tapahtumatuottaja, koordinaattori, jne.

TAKUssa koettiin, että muuttuvan jäsenistön yhä paremman edunvalvonnan pohjaksi tarvitaan järjestelmällisesti toteutettua tietojen keruuta, jonka avulla saadaan jäsenistöstä ja jäsenistöltä tulevaisuusnäkemystä työelämän kotimaisista ja myös kansainvälisistä muutossuunnista. Samalla pyrittiin etsimään kentällä työskenteleviltä jäseniltä vastauksia muutoksen luomista haasteista suomalaisen tapahtumatuotannon organisoinnille, sen toimintatavoille ja ammattitaitovaatimuksille. Tämän vuoksi TAKU tarttui oitis mahdollisuuteen osallistua Metropolia Ammattikorkeakoulussa käynnistettyyn Tuottaja2020 -ennakointihankkeeseen.

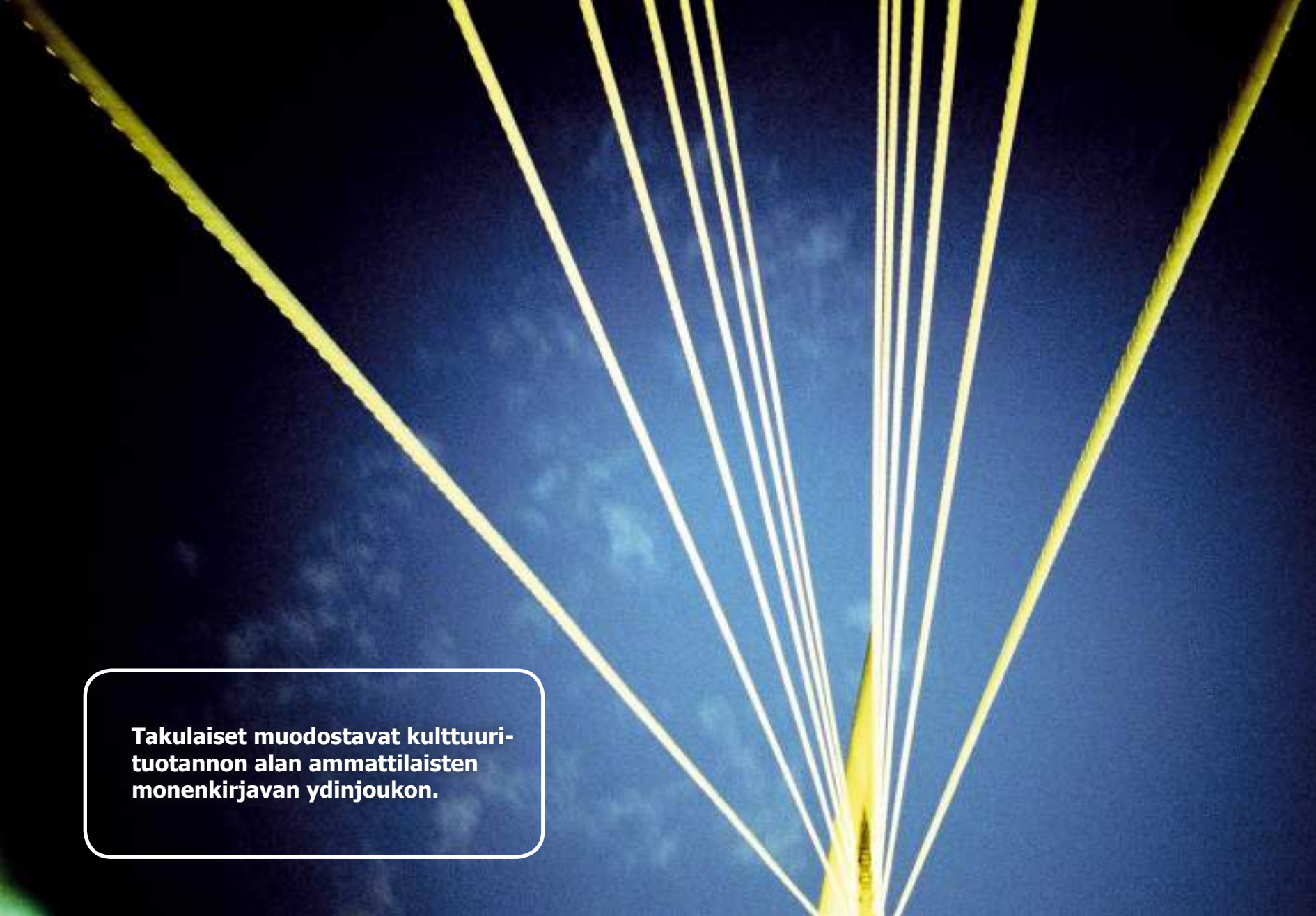
Kattavaan ennakointihankkeeseen osallistumalla TAKU sai hienon mahdollisuuden tutustua jäsentensä tulevia muutoksia ennakoiviin näkökulmiin niin työmarkkinoista, työnteon tavoista kuin verkostoistakin. Uskon, että tämä tutkimus ja sen tutkimusraportti tuottavat jäsenkuntaamme hyödyttävää tietopohjaa, jonka avulla voimme parantaa merkittävästi kulttuuri- ja tapahtumatuotannon kentällä toimivien jäsentemme edunvalvontaa.

Kirsi Herala, TAKU ry:n toiminnanjohtaja

SISÄLTÖ

1 TAKULAISET KULTTUURITUOTANNON KENTÄN TOIMIJARYHMÄNÄ	8
1.1 Kulttuurin välittäjäammattien jaotteluja	8
1.2 TAKUn jäsenistö kulttuurituottajien edustajana	9
2 MENETELMÄT JA AINEISTO	13
2.1 Kysely jäsenistölle	13
2.2 Tulevaisuuspaja jäsenistölle	15
3 TAKULAINEN TAIDEKENTÄN KEHITTÄMISEN YTIMESSÄ	16
3.1 Tuottajan ammatti-identiteetti nyt ja vuonna 2020	16
3.2 Taiteen ja talouden ristiriita tuottajan näkökulmasta	21
3.3 Suurten tuotantoyhtiöiden ja pienten paikallisten puurtajien jakautunut maailma	27
3.4 Uusia yhteistyökumppaneita ja palvelumalleja	32
3.5 Kulttuurituotannon alan koulutuskentän tulevaisuus	38
3.6 TAKU ja epätyypillisen työn haasteet	43
3.7 Tuottaja kokooa yhteisöjä	46
4 Pohdinta	51
Lähteet	55
Kuvat	56
English Summary	57
Liite 1: Vastanneiden ammattinimikkeet	
Liite 2: Kyselylomake	

**Takulaiset muodostavat kulttuuri-
tuotannon alan ammattilaisten
monenkirjavan ydinjoukon.**

1 TAKULAISET KULTTUURITUOTANNON KENTÄN TOIMIJARYHMÄNÄ

Tämä luku keskittyy kahteen näkökulmaan. Ensin rakennetaan profiilia tuottajien ammattikunnasta. Toiseksi kuvaillaan Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n jäsenistöä tuottajien keskeisenä ammatillisen järjestäytymisen ja kollektiivisen edunvalvonnan foorumina.

1.1 Kulttuurin välittäjäammattien jaotteluja

Taide- ja kulttuurialan välittäjäammattien identifiointi on haastavaa. Tuottajan määrittelyä tehdään tässä alaluvussa useista eri näkökulmista, jotka eivät ole toisensa poissulkevia. Näkökulmiksi nostetaan tuottajan funktiot arvoketjuajattelusta kumpuavassa lähestymistavassa, osaamisperusteinen jaottelu, tilastoinnin ongelmat sekä jaottelut julkisen, kolmannen ja yksityisensektorien tuottajien välillä.

Yleisellä tasolla välittäjäammateiksi lasketaan ne ammattikunnat, jotka toimivat taiteellis-kulttuurisen sisällön luomisen ja yleisön välissä. Tämä arvoketjuajattelusta (Porter 1985) polveutuva näkökulma korostaa prosessia, jossa tuottaja kehittää sisällöstä ideaa, tuotteistaa ja rakentaa sitä konsepteiksi, muokkaa sisällön jakelukanaviin sopiviksi formaateiksi kuten tallenteiksi tai esityksiksi sekä etsii sopivaa yleisöä markkinointiviestinnällisin keinoin. Arvoketjuajattelussa lähtökohtana on usein ollut taiteilija. Näkökulma korostaa sitä, että tuottaja välittäjäportaan toimijana keskittyy työssään saattamaan taiteilijan teoksen kuluttajien saataville. Arvoketjuajattelun lähtökohtia on monipuolistettu etenkin sosiaalisen median mullistettua tekijäajattelua. Yhä useammin taiteilijan ohella yleisön toiveet ja halut ohjaavat prosessia jopa niin, että yleisö ottaa yhä useammin osaa sisällön luomiseen, paketoimiseen, kehittelyyn ja lopputuotoksen rakentamiseen (Halonen 2007a).

Taiteen tuottaminen taideteosten kentälle sijoittuu kahden ääripään väliselle janalle. Janan toisessa päässä on taiteen tuottaminen taiteen itsensä vuoksi. Toista päätä leimaa taiteen tuottaminen taloudellisen hyödyn saamiseksi joko suoraan esim. populaarikulttuurin ja -viihteen tuote- ja palveluformaattien avulla tai välillisesti esimerkiksi alueen vetovoimatekijänä tai palvelun lisäominaisuutena. Välittäjäportaan toiminnalle on leimaa-antavaa tasapainottelu taiteen ja talouden erilaisten arvomaailmojen välillä.

Taiteelle on annettu hyvinvointivaltiossa myös kolmas funktio, joka korostaa taiteen välineellistä arvoa esimerkiksi hyvinvoinnin edistäjänä. Taidesisältöjä ja -menetelmiä on hyödynnetty etenkin kuntasektorilla ja järjestökentällä. Vähitellen myös yritysmaailma on aloittanut laajemman taidetaustaisen osaamisen soveltavan käytön mm. työhyvinvoinnin, tuotesuunnittelun ja innovaatiotoiminnan välineenä ja sparraajana (Mäkirintala 2009, Halonen 2009c). Näissä prosesseissa välittäjäportaan toimijakunnan on hahmotettava eri osapuolten intressit ja hallittava taidesisältöjen ohella taidetaustaisia menetelmiä ja toimintamalleja sekä kyettävä valjastamaan ne palvelemaan toimeksiantajan tarpeita.

Kulttuurituottajat ovat yksi laajasta välittäjäammattien erilaisista ammattikunnista koostuvasta joukosta. Tuottajan funktiot vaihtelevat usein produktioittain tai jopa yksittäisen produktion eri vaiheissa. Tuottajan ydinosaaminen on monipuolinen projektihallinnollinen osaaminen, johon liittyy joukko kulttuurisektorille ominaisia osaamisalueita (Halonen 2006, Halonen 2009b).

Tuottajat ovat perinteisesti luokitelleet itseään edustamansa kulttuurialan mukaan, mikä näkyy esimerkiksi teatterituottaja ja tanssituottaja -nimikkeiden käyttönä. Kulttuurialan ohella keskeinen keino on ollut luokitella omaa roolia toimintasektorin näkökulmasta. Julkisen sektorin nimikkeistöön ovat kuuluneet muun muassa kulttuurisihteeri ja kulttuuritoimenjohtaja. Kolmannen sektorin nimikkeistössä tyyppillisiä ovat

erilaiset järjestösihteerit. Yrityskentällä tuottaja, assistentti ja päällikkö-loppuiset nimikkeet ovat yleisiä. Edustetun taidealan ja tuotantosektorin lisäksi tuottajuutta voi määrittellä myös muuten. Yksi tällainen keino on tuottajatahti (Halonen 2007b, 2009b), jossa tuottajan ydinosaamiseksi määrittäyty kulttuurisisältöisen projektin hallinta. Tämän osaamisen kehikkona toimii kulttuuriala, toimintasektori, kohdeyleisö tai toimintatapa, projektihallinnollinen erityisalue tai eri toimialojen rajapintoja yhdistävä ammatillinen positio. Kohdeyleisöistä leimaa-antavia ovat esimerkiksi lastenkulttuuri tai monikulttuurisuus. Osin näihin liittyen tuottajaa voi määrittellä myös tietynlainen toimintatapa, kuten osallistavan taiteen menetelmät tai sosiokulttuurisen työn erilaiset toimintamallit. Projektihallinnon erityisalueena tuottaja saattaa profiloitua esimerkiksi sosiaalisen median eri alueiden hyödyntäjäksi markkinointiviestinnän ammattilaisena, taloushallintoon tai vapaaehtoistyön organisoimiseen. Toimialojen rajapinnoista tyypillisimmät syntyvät kulttuurialan sekä IT-, matkailu- tai sosiaali- ja terveysalan välille.

Tilastollisessa tarkastelussa kulttuurituottajia on käsitelty monen eri toimintasektorin sisällä tarkemmin erittelemättä. Tuotannollisissa tehtävissä toimivista ei ole tullut selkeää ammatillista ryhmää, jonka jäsenkunta olisi paikannettavissa tilastoista, ammattiyhdistyksistä tai professionimikkeistä. Tähän liittyen esimerkiksi kulttuurituottajat on saatettu rajata tilastoinnin ulkopuolelle varsinaisiin taideammatteihin kuulumattomana (Karhunen & Niininen 2003, 4) tai sulauttaa muihin taidealoihin välittäjäfunktion leimaamana (Lagerstöm & Mitchell 2005).

Tuottajuuden kentällä on eroteltu myös julkisen rahoituksen piirissä sekä sen ulkopuolella työskentelevä toimijakunta. Julkisen rahoituksen ulkopuoliseen toimijakuntaan kuuluvat yhdistykset ja muu kolmas sektori, yritykset, freelancer-tyyppinen työ ja ns. vapaa kenttä. Vapaan kentän toimijoille on tyypillistä useiden muiden tuottajatahojen kanssa yhteistyössä työskenteleminen. Kumppanuudet ja toimintaan osallistuvat henkilöt ja toimintatavat voivat vaihdella suuresti produktioittain, jotka organisoituvat tyypillisesti kevyiden rakenteiden varaan (Kokkonen, Loppi & Karjalainen 2002, 10–11). Julkisen sektorin ja muun kentän välinen rajanveto on edelleen keskeinen erottelukeino, vaikka se on saanut uusia sävyjä ja merkityksiä tilaaja—tuottaja -mallin leviämisen myötä. Myös yksittäisen tuottajan kannalta rajanveto on osittain turha: produktioiden toteuttamisessa hyödynnetään usein sekaisin kunnan ja muiden toimijatahojen rahoitusta sekä tiloja ja muuta infrastruktuuria.

1.2 TAKUn jäsenistö kulttuurituottajien edustajana

Kulttuurisektorilla toimivat tuottajat ovat ryhmittyneet ammatillisesti useiden eri yhdistysten alle. Tuottajaspesifisti profiloitunein ammatillinen yhdistys on tässä kartoituksessa informaatiolähteenä toimiva TAKU ry jäsenistöineen. Kotimaiset tapahtumamarkkinointialan yritykset ovat ryhmittyneet Markkinointiviestinnän toimistojen liitto MTL:n osana toimivaan STAY ry:en. Osa tuottajista on ryhmittynyt tuottamansa kulttuuri-

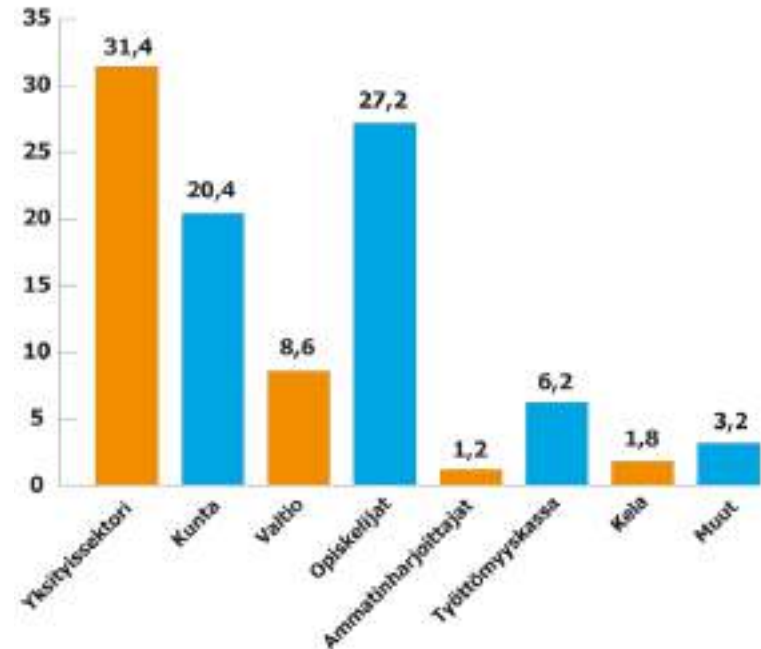
sisällön mukaan. Audiovisuaalisen alan tuottajia löytyy yritysjäsenyyden kautta etenkin Satu ry:n joukosta, Suomen Elokuvatuottajien Keskusliitosta sekä Tuotos ry:stä. Tanssin ja sirkuksen tuottajia on ryhmittynyt Tanssin tuottajat ry:ksi, jolla on noin 30 jäsentä. Musiikkialalla on useita järjestöjä, kuten äänitetuottajia kokoava Gramex ry sekä Musiikkituottajat -- IFPI Finland ry (entinen Ääni- ja Kuvatallennetuottajat ÄKT ry). Lisäksi tuottajia on ryhmittynyt Suomen kulttuurituottajat -yhdistyksen jäsenistöksi. Kaikkiaan ammatillinen ryhmittyminen tapahtuu toisaalta tuotannollisen ammatti-identiteetin ja toisaalta tuotettavaan sisältöön kiinnittyvän ammatti-identiteetin kautta.

Tuottaja2020 -hankkeessa kumppanina oleva Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry on jäsenmäärältään suurin yksittäinen kotimainen kulttuurituottajien ammatillisen järjestäytymisen keskittymä. TAKUn tausta liittyy hyvinvointivaltion rakentamiseen, jonka osana 1970-luvulta alkaen muodostui kulttuurisihteerien ammattijoukko. Järjestö on perustettu vuonna 1975 Suomen kulttuurisihteerit ry -nimisenä, mutta nopean jäsenmäärän kasvun ja jäsenpohjan laajenemisen myötä nimi muutettiin vuonna 1990 Taide- ja kulttuurihallinnon ammattijärjestöksi ja myöhemmin Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestöksi. Toiminta on siis laajentunut julkissektoripainotteisesta edunvalvonnasta koko kulttuurialan kattavaksi. Vuonna 1991 TAKU ry liittyi Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK:n jäsenjärjestöksi ja samalla myös Erityiskoulutettujen työttömyyskassaan. TAKU ry:n jäsenmäärä on kasvanut nopeasti ja vuoden 2010 lokakuussa jäseniä oli 2772. TAKU ry oli vuonna 2010 toiseksi suurin AEK:n jäsenyhdistys (2/25) (Akavan erikoisalat ry).

TAKU ry valvoo taide- ja kulttuurialalla työskentelevien ja alalle opiskelevien palkkauksellisia, ammatillisia ja koulutuspoliittisia etuja työmarkkinoilla. Merkittävä osa edunvalvonnasta hoidetaan AKAVAn ja Akavan Erityisalat ry:n kautta. Koulutukseen ja kansainväliseen toimintaan panostetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tärkeä tehtävä on tie-

dottaminen jäsenille ja sidosryhmille sekä tarpeellisten yhteyksien luominen.

TAKU ry:n jäsenistö jakaantuu kolmeen keskeiseen lohkoon. Noin kolmasosa jäsenistä työskentelee julkisella sektorilla, kolmasosa yksityisellä sektorilla ja kolmasosa on opiskelijajäseniä.

Kuvio 1. TAKUn jäsenlajit (%) lokakuussa 2010

Yksityisiä ammatinharjoittajia TAKU ry:n jäsenistöstä oli 1,2 % ja muuten kuin opiskelun vuoksi työstä poissa olevia noin 8 %. Yhdistyksen jäsenistö toimii pääosin kulttuurialalla, ja työssä olevien tyypillinen keskiansio on 2320 euroa kuukaudessa. (TAKU ry:n jäsenistön tilastoajo lokakuu 2010).

Jäsenistön koulutus on lähes poikkeuksetta korkeakoulutasoista. TAKU ry:n työelämässä olevista jäsenistä yli puolet on suorittanut yliopistolaisen loppututkinnon (56 %). Tavallisimmat tutkintonimikkeet ovat filosofian maisteri FM ja taiteen maisteri TaM. Ammattikorkeakoulutasoisen tutkinnon suorittaneita työelämässä olevasta jäsenistöstä on 31 %. Tavallisimmat TAKU ry:n jäsenten ammattikorkeakoulupuolen tutkinnot ovat kulttuurituottaja AMK, kuvataiteilija AMK ja artenomi AMK. Opistotasoinen tutkinto, tyypillisimmin kulttuurisihteerin tutkinto, on 10 %:lla työelämässä olevista jäsenistä. (TAKU ry:n jäsenistön tilastoajo lokakuu 2010.)

TAKU ry:n jäsenet työskentelevät erilaisissa kulttuuri- ja taidealojen asiantuntijatehtävissä, hallinto- ja johtotehtävissä, kehittämis-, opetus- ja tutkimustehtävissä sekä kulttuuripalvelujen tuotanto- ja viestintätehtävissä. Tyypilliset ammattinimikkeet vaihtelevat työnantajasektorin mukaan. Yksityisellä sektorilla TAKU ry:n jäsenet toimivat mm. toiminnanjohtajina (21 %), tuottajina (16 %) ja kulttuurituottajina (13 %). Kuntasektorilla tyypillisimmät ammattinimikkeet ovat kulttuurisihteerit (26 %), tuntiopettaja (23 %) ja kulttuurituottaja (14 %). Valtiosektorilla jäsenten tavallisimmat ammattinimikkeet ovat suunnittelija (18 %), tuntiopettaja (15 %) ja pääsihteerit (13 %). (Jäsentietoa TAKUlaisista, maaliskuu 2009)

TAKU ry:n jäsenistö on naisvaltainen; naisia oli vuoden 2010 lokakuussa 81,4 % yhdistyksen jäsenistä. Jäsenistö on suhteellisen nuorta, yli 40-vuotiaita jäseniä on vain 26 % jäsenistöstä (Jäsentietoa TAKUlaisista, maaliskuu 2009). Opiskelijoiden suuri määrä vaikuttaa jäsenistön ikä-

kaumaan. Alueellisesti jäsenistö on painottunut Etelä-Suomeen, vaikka jäseniä asuu kaikkialla Suomessa. TAKU ry:n jäsenistä 46 % asui vuonna 2010 Etelä-Suomessa ja heistä neljä viidestä Uudellamaalla. Tämä noudattelee pitkälti myös ns. luovan talouden alueellista jakaumaa, jossa pääkaupunkiseutu erottuu muusta maasta luovan alan valtakunnallisena keskittymänä (Alanen 2010). Toisaalta ns. kibs-aloihin (osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut Knowledge Intensive Business Services: tietojenkäsittelypalvelut, tutkimus ja kehittäminen, lainopilliset ja taloudelliset palvelut, mainos- ja markkinointipalvelut, tekniset palvelut sekä konsultti- ja henkilöstöpalvelut) verrattuna keskittyminen suuriin kaupunkeihin on vähäisempää. Kulttuuri on elinvoimaista etenkin julkisen ja kolmannen sektorin aktiivisuuden vuoksi myös pienemmissä kaupungeissa ja taajamissa.

**TAKUlaisten tulevaisuusnäkemyksiä
kerättiin sähköisen kyselyn ja
tulevaisuuspajan avulla**

2 MENETELMÄT JA AINEISTO

Raportti on tehty kaksivaiheisesti. Ensin toteutettiin sähköinen kysely TAKU ry:n jäsenistölle. Jäsenistökyselyssä saatuja näkemyksiä tarkennettiin ja tulevaisuusvisiointia monipuolistettiin tulevaisuuspajan avulla. Lisäksi aineistoa yritettiin kerätä lokakuussa 2010 avoimella olleella kirjoituskilpailulla, johon ei tullut kuitenkaan yhtään tulevaisuustarinaa.

2.1 Kysely jäsenistölle

Jäsenistön tulevaisuusnäkemyksiä kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Lomakkeen rakentaminen tapahtui monivaiheisesti. Lähtötilanne perustui Tuottaja2020 -hankkeen alussa tehtyyn kulttuurikentän nykytilakatsauksena toimivaan Kulttuuri kokoaa -raporttiin (Halonen toim. 2010) sekä tulevaisuussignaaleja erittelevään Kulttuuri katalysoi -raporttiin (Halonen 2011).

Kyselylomake rakennettiin väittämien varaan. Jokaista väittämää pohdittiin sen mukaan, kuinka todennäköisenä ja kuinka toivottavana vastaaja piti kehityssuuntaa. Lomake oli suomenkielinen, mutta siihen vastaamisvaihtoehdoksi annettiin myös ”Du kan också svara på svenska!” -mahdollisuutta. Yksi vastanneista vastasi avokysymyksiin ruotsiksi ja kaikki muut suomeksi.

Kyselylomakkeella kysyttiin ensin perustietoja, joiden tarkoituksena oli profiloida vastaajaa kulttuurituotannon kentän ammattilaisena. Profiointia tehtiin toimintasektorin (julkinen, yksityinen, opiskelija jne.) sekä avoimen kysymyksen perusteella. Seuraavaksi siirryttiin väittämöosioon. Väittämät oli kerätty muutamien pääteemojen alle. Teemoja olivat muutokset kulttuurisäilytyksessä ja tuotantojen organisoinnissa, muutokset rahoituksessa ja ansaintalogiikoissa, muutokset yhteistyökumppanuudessa sekä ”TAKU ja takulaiset vuonna 2020”, jossa pohdittiin etenkin

ammattillisen organisoinnin haasteita sekä koulutuksellisia näkökulmia. Kyselylomake on raportin lopussa (liite 2).

Jokaisen osion perässä oli myös tilaa avoimelle vastaukselle. Siihen pyydettiin tarkentamaan ja perustelemaan kyseisen osion vastauksia. Perusteluosioita käytettiin aktiivisesti, ja usein niistä saatava informaatio oli rikasta. Osin perusteluissa myös todettiin väittämien monitulkinnallisuutta ja termistön vierautta. Esimerkiksi jaottelu taiteilija-apurahan ja tuotantoapurahan välillä oli vastaajille vieras (ensimmäinen kohdentuu taiteilijan tukemiseen, niin että hän on vapaa luomaan, toinen kohdentuu produktiokuluihin). Samoin tapahtuman määrittely aiheutti sekaannusta. Eniten sekaannusta aiheuttaneet kyselyn väittämät jätettiin analyysin ulkopuolelle.

Avoimissa vastausosioissa kritisoitiin myös esitettyjen väittämien henkeä. Väittämät oli pyritty tekemään sellaisiksi, että ne olivat provokatiivisia ja sitä kautta motivoisivat ottamaan kantaa. Yksi keino oli liiketaloudellisten päämäärien korostaminen väittämiä asetettaessa. Tämä oli koettu osin

negatiivisena kyselyn ”piiloagendana”. Eräs vastanneista kuvaa kysyttäessä yhteistyöstä eri sektorien kanssa: ”Enpä ole tarkoituksenhakuisempaan kyselyyn aikaisemmin vastannut. Lauseet ovat johdattelevia.” Toisaalta kysymyksiin vastattiin käyttäen koko vastausvaihtoehtojen 1–4 -skaalaa. Ainakin osittain koettu johdattelevuus saattaa johtua kulttuurisektorille annetuista tehokkuus-tuloksellisuus ja luovan talouden generaattori -painesta, joiden vuoksi vastaaja saattoi olettaa, että hänen edellytetään korostavan tiettyä tulevaisuuskuvaavaa. Vastajia oli kuitenkin pyydetty vastaamaan kyselyyn yksityishenkilönä täysin oman tulevaisuusajattelunsa

pohjalta. Vastaajat myös torjuivat voimakkaasti osan väittämistä dystopioina. Samoin yksittäisen väittämän erotteluissa todennäköisen ja toivottavan tulevaisuuden välillä oli suurta vaihtelua.

Toinen lomaketta kohtaan esitetty kritiikki liittyi siihen, että ”En osaa sanoa” -vaihtoehto päädyttiin jättämään pois. Tämän toivottiin korostavan ajatusta, että tulevaisuudesta voi olla jotakin mieltä, ja juuri sen mielipiteen kuuleminen on itseisarvoista. En osaa sanoa -vaihtoehdon pelättiin johdattavan epätoivottuun mielikuvaan, jossa vastaajan oletetaan tietävän esim. kulttuuripoliittisen strategiakirjoittelun pohjalta ”mihiin olemme menossa”. Käytännössä en osaa sanoa -vastauksen sijasta osa vastaajista jätti kohtia tyhjäksi, mikä vastannee samaa näkökulmaa.

Kyselylomakkeen lopuksi pyydettiin ESR-raportointisista vastaajaa identifioimaan taustaorganisaationsa, joskin korostettiin, että vastausta ei tulkita missään tapauksessa kyseisen organisaation edustajan näkemykseksi. Identifikaatio-osio poistettiin erilliseksi organisaatiolistiksi, eikä se ollut mitenkään mukana lomakkeiden analyysiprosessissa.

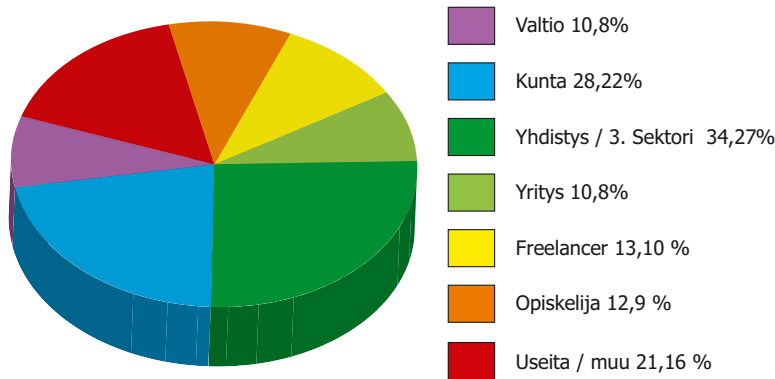
Kyselylomaketta testattiin lokakuussa 2010 Tuottaja2020 -hankkeen ohjausryhmällä sekä TAKU ry:n hallituksen jäsenistöllä. Tämän testauskieroksen perusteella osaa väittämistä täsmennettiin. Alun perin jokaisen väittämän perässä oli myös ”Miksi?”-ruutu, johon vastaajan toivottiin perustelevan valintojaan. Tästä kuitenkin luovuttiin ja päätettiin kerätä laadullisempaa näkökulmaa kohderyhmältä muiden, tarkoitukseen paremmin soveltuvien menetelmien avulla.

Kyselyyn vastasi 128 TAKU ry:n jäsentä. Tämä on erittäin pieni otos TAKU ry:n lähes 3000 jäsenestä. Pyyntö kyselyn täyttämiseksi lähetettiin sähköpostitse 2769:lle takulaiselle.

Jäsenistöä pyrittiin aktivoimaan kyselyyn vastaamiseen jäsenlehdessä julkaisuilla artikkeleilla sekä sähköpostipyynnöillä. Ensimmäinen tieto

hankkeesta julkaistiin TAKU ry:n lehdessä no 2 keväällä 2010 (liite 3). Toisen kerran asia nostettiin esille TAKU ry:n lehdessä 3/2010 artikkelissa Kulttuuri kokoa (liite 4). Samalla julkistettiin Tuottaja2020 -hankkeen ensimmäisen vaiheen tuloksia.

Vastaajia pyydettiin valitsemaan pääasiallinen toimialansa seitsemästä vaihtoehdosta. Vaihtoehdot perustuvat sektoripohjaiseen jaotteluun, jossa julkisen, yksityisen ja ns. kolmannen sektorin lisäksi oli vaihtoehtona freelancer, opiskelija sekä "muu".

Kuvio 2. Vastaajat pääasiallisen toimialan mukaan.

Noin kolmannes vastaajista toimi julkisella sektorilla (kunta 22 % ja valtio 8 %). Toiseksi suurin toimiala oli kolmas sektori (27 %). Kolmas suuri joukko oli yksityinen sektori (18 %), jonka sisältä yrityksissä toimi 8 % ja freelancerina 10 %. Opiskelijoita oli lähes joka kymmenes vastaajista (9 %). Loput 16 % vastanneista eivät sopineet edellä mainittuihin kategorioihin. Tässä ryhmässä oli niin työttömiä, eläkeläisiä ja hoitovapaalla olevia kuin useilla eri toimialoilla

työskenteleviä henkilöitä. Otos vastaa suhteellisen hyvin TAKU ry:n jäsenistön toimialajakaumaa. Yhdistys- ja yrityssektorilla toimivia oli kyselyyn vastanneiden joukossa yhteensä 35 %, joka on samaa suuruusluokkaa kuin yhdistys- ja yrityssektorilla toimivien osuus TAKUn kokonaisjäsenistöstä (32 %). Työssä käyvät olivat selvästi paremmin edustettuna kuin opiskelijat, jotka vastasivat kyselyyn jäsenmääräänsä suhteutettuna heikoiten. Hankkeessa on haluttu kartoittaa etenkin ammattilaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta, mikä vuoksi hävikki etenkin opiskelijoiden vastuksissa ei ole häiritsevää. Vastaajista 80 % oli naisia ja 20 % miehiä, mikä vastaa yhdistyksen sukupuolijakaumaa.

Kerätty aineisto on analysoitu ensin numeerisena datana, jolloin keskityttiin keskiarvojen ja -hajontojen sekä korrelaatioiden etsintään. Lisäksi dataa on käsitelty teemoittelemalla, jolloin numeerisen datan rinnalle on nostettu avokysymyksistä tekstiosiota.

2.2 Tulevaisuuspaaja jäsenistölle

Koska kyselyn vastausprosentti jäi erittäin alhaiseksi, pohdittiin lisäkyselyn laatimisen mahdollisuutta sekä muita menetelmiä tiedon keräämiseksi. Kyselyaineiston analysointi osoitti, että takulaisten mielipiteet hajaantuivat voimakkaasti vain muutamien väittämien kohdalla. Kyselyn uusiminen vastausprosentin nostamiseksi tuntui siksi tarpeettomalta. Sen sijaan koettiin, että tulevaisuusvisiointia kannattaisi tehdä laadullisempien lähestymistapojen avulla tulevaisuuspaajoissa.

TAKUn vuosikokouksen yhteydessä 9.4.2011 järjestettävän seminaarin osana organisoituun pajaan osallistui tusinan verran takulaisia. Pajassa keskityttiin tuottajan muuttuvaan rooliin. Paja äänitettiin kokonaisuudessaan, ja äänitteiden pohjalta kirjoitettiin vielä tämän raportin luku 3.7.

3 TAKULAINEN TAIDEKENTÄN KEHITTÄMISEN YTIMESSÄ

3.1 Tuottajan ammatti-identiteetti nyt ja vuonna 2020

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan, mitä ammattinimikettä he käyttävät. Opiskelijaksi tai "muuksi" itsensä identifioineet jätettiin tässä kohdassa huomiotta. Osa opiskelijoista tai ryhmän "muu" jäsenistä kuitenkin ilmoitti ammattinimikkeen, ja heidät otettiin mukaan erotteluun. 120 vastaajan joukosta löytyi 54 eri ammattinimikettä (liite 1). Nimikkeistä yleisin oli kulttuurituottaja tai tuottaja (30/120) sekä erilaiset taiteilijanimikkeet (16/120). Nimikkeille oli tyypillistä, että ne rakentuivat kaksiosaisina seuraavien näkökulmien yhdistelmänä:

kulttuuri taide projekti markkinointi	tuottaja koordinaattori johtaja päällikkö suunnittelija sihteeri
--	---

Vastaajat luokiteltiin ammattinimikkeen mukaan ylempiin toimihenkilöihin, alempiin toimihenkilöihin sekä luokkaan työntekijä/opiskelija/työtön. Sanallisten vastausten perusteella luokittelu ei ole yksiselitteistä, ja näitä tuloksia voidaan pitää vain suuntaa-antavina. Vastaajista suurin osa (80 %) toimi alemmalla toimihenkilötasolla ja 13,9 % johtotehtävissä.

Tuottajan ammattiprofiilien hahmottamiseksi vastaajia pyydettiin kuvailemaan sanallisesti toimintaansa kulttuurin kentällä sekä näkökulmaa, jonka kautta hän tarkastelee kulttuurialaa. Kysymyksessä mainittiin näkökulmista esimerkkinä jokin taide- tai kulttuuriala, yleisösegmentti tai

muu tausta. Sanalliset vastaukset luokiteltiin tuottajatähden (Halonen 2007b, 2009b) mukaisesti viiteen luokkaan sen mukaan, kuvasiko henkilö omaa tuottajuuttaan taide- tai kulttuuritaustan, työskentely-ympäristön, kohdeyleisön tai taidetaustaisen menetelmän, tuotannon operaationaalisena osa-alueena tai jonkin muun alan rajapinnalla toimimisen kautta.

Useat vastanneista kuvastivat itseään tähden usean sakaran kautta. Kaikkein tyypillisimmin kuvailu tapahtui taiteen- tai kulttuurialan sekä työkentän yhdistelmänä.

”Toimin esittävän taiteen kentällä, erityisesti teatterin, tanssin ja musiikkiteatterin. Toimin pääosin seurakuntakentällä, lisäksi myös kuntien lastenkulttuurin kentällä” Tuottaja

Lähes poikkeuksetta kaikki vastanneet aloittivat määrittelyn taide- tai kulttuuritaustan lähtökohdista. Oma taiteen tai kulttuurin alaa saatettiin määritellä varsin laueasti: käsityö, musiikki tai tanssi. Mutta osa antoi selvästi spesifimpiä toimintakuvauksia, kuten puvustaminen, äänisuunnittelu tai baletti.

Tuottajatähden työkenttää kuvaavassa sakarassa on nähtävissä kulttuurialalle tyypillinen portfolioyöllisyys. Samalla, kun osa työvoimasta on selkeästi palkkatyössä julkisen, kolmannen tai yrityssektorin palveluksessa, osa työskentelee useassa näistä yhtäaikaista ja limittäin. Samalla he hankkivat osan elannostaan myös muilla tavoin kuten osa-aikaisena yrittäjänä, freelancer-verokortilla toimivana ammatinharjoittajana tai apurahalla.

Useat vastaajat nostivat esille keskeisenä jaotteluna ”vapaan kentän” erityisyyden. Vapaalla kentällä toimijat työskentelivät usein freelancer-verokortilla tai produktioittain monipuolisen ansaintalogiikan turvin yhdistellen apurahoja, palkkatyötä, toimeksiantoja, vapaaehtoistyötä ja erilaisia itsensä työllistämisen keinoja. Vastaajien joukosta osa on myös joutunut pois kulttuurituotannon tehtävistä. He kokivat paluun kulttuurisektorin työllisten joukkoon erittäin haastavaksi. On kiinnostavaa, että myös usealla opiskelijajäsenenä kyselyyn vastanneella oli, opintojen keskeneräisyydestä huolimatta, jo selkeä ammatillinen profiili:

”Kulttuurituotannon opiskelija. Sirkustaiteilija, Festivaalituotaja, Ohjelmapalveluyrittäjä ja työntekijä yritystilaisuuksien tapahtumatuotannoissa” Tuottaja

Operationaaliseksi erityisalueeksi luokiteltiin ne maininnat, joissa keski-tyttiin tiettyyn tuotantologistiikan erityiskysymyksiin. Useimmiten tämä oli (julkisen sektorin) taidehallinto tai jokin markkinointiviestinnän alue. Julkisen sektorin toimijat määrittivät sen usein tiedottamiseksi ja yksityisen sektorin toimijat markkinoinniksi. Tuotantologistiikan ohella oman tuottajatoiminnan kuvailun verbistöön kuuluivat mm. kuratointi, taiteellisen työn suunnittelu, seminaarien järjestäminen, kilpailuorganisointi sekä ESR-hanketoiminta.

Tähdessä korostuvan osaamisen lisäksi tehtiin aineistolähtöistä luokittelua. Siinä korostuivat taidesisällöt ammattiprofiilin selittäjänä. Vastajat toimivat jonkin tietyn taiteenalan kentällä, monet myös itse sisältöä tuottaen esiintyvinä taiteilijoina. Seuraavaksi suurimmiksi näkökulmiksi nousivat 22 maininnalla tapahtumat ja yleinen tuottaminen sekä hallinto ja tutkimus. Lisäksi omana alueenaan nousi esille koulutussektorilla toimiminen (16 mainintaa).

TAKUn jäsenistöltä kysyttiin avoimena kysymyksenä myös: ”Minkälainen oletat työsuhteesi/työtilanteesi olevan vuonna 2020?” Tämän vastauksen sisältö koski lähes poikkeuksetta diktomiaa ns. perinteisen työn ja epätyypillisen työn välillä. Tässä perinteiseksi työksi on katsottu vakituinen, kokopäiväinen palkkatyö. Muut työmuodot määrittyvät epätyypilliseksi töiksi. Noin kolmannes vastanneista korosti halua vakiintua, joka tapahtui julkissektorin tai yrityssektorin palkkatyönä tehtävänä päätömisena toimenkuvana, tai siirtymistä työelämän ulkopuolelle kokoaikaiselle eläkkeelle. Kuitenkin valtaosa vastanneista määritteli tulevaisuuden työtilannettaan erilaisten epätyypillisyyksien kautta: projekteittain organisoituvana, usein osa-aikaista yrittäjyyttä, apurahoja ja hetkittäistä palkkatyötä sisältävänä sikermänä. Prekaarisuuteen on liitetty ajatuksia

tilapäisyyden aiheuttamasta epävarmuudesta ja työelämän heikentymisestä (Halonen 2009a). Osa vastanneista maalasi tulevaisuudestaan prekaarisuuden leimaamaa pessimistisetä kuvaa, kun taas osa koki prekaarisuuden myös positiivisena.

”Huomattavasti parempi kuin nyt! Vaikka olisikin tarjolla pelkkiä pätkätöitä ja vaikka joutuisi muuttamaan paikkakunnalta toiselle, minä kokisin sen mielekkäänä. en nimittäin pidä paikallaan olemisesta enkä siitä, että jokainen päivä on samanlainen.” opiskelija

Epätyypillinen työ otettiin monessa vastauksessa lähtökohdaksi työskentelylle. Samalla toivottiin, että projektiluontoisen työn sisällä muotoutuisi pidempikestoisia työnteon muotoja, joiden ansiosta työntekijätoimintaa voitaisiin myös kehittää.

”Toivon työskenteleväni jossain pitempiaikaisessa työsuhteessa (3–5 vuotta), jossa kerkeisi oikeasti kehittämään ja miettimään loppuun asioita. Todennäköisempää on, että teen samaan aikaan useampaa työtä, jotka ovat luonteeltaan projekteja.” kuvataiteen kentän ammuenssi

Työn kehittämisen ohella todettiin ongelmaksi eläkejärjestelmien ja työsuhde-etujen kehittämisen tarve. Lisäksi nostettiin esille myös ns. pakkoyrittäjyys. Työn sisällöt ja mahdollisuus toteuttaa omia ajatuksia työn kautta esiintyivät monissa vastauksissa keskeisinä tulevaisuuden toiveina.

”Jos ja kun työsuhteet ovat pidempää tai lyhyempää pätkää, soisi eläkejärjestelmien ja työsuhde-etujen olevan todella kunnonossa. Toivon todella olevani tilanteessa, jossa verkostot ja oma tehty työni poikivat työtä siinä määrin tilaisuuksia, että elämä ei rasi jatkua epävarmuus seuraavan kuun tuloista. Siksi kiinteäpalkkainen (osa-aika)työ olisi unelma. Sen rinnalla

pystyisi toimimaan freelancepohjalta.--- Pahin skenaario onkin joutua johonkin sellaiseen työympäristöön ja tehtävään, jossa ei voi itse vaikuttaa työtehtäviensä sisältöön ja päämäärään. Muiden pari vuotta sitten keksimän hankkeen toteuttaminen ei vaikuta kovin houkuttelevalta.” Graafisen alan suunnittelija

”Uskon, että olen joutunut perustamaan toiminimen, eikä minulla ole sen takia minkäänlaista työturvaa. Teen töitä useammalle yritykselle.” puvustaja

Epätyypillisen työn kuvaan liittyi monessa vastauksessa myös näkemys, että tulevaisuudessa työllisyydessä yhdistyy kulttuurisektorilla ja muilla aloilla tehtävä työ elannon varmistamiseksi.

”Työllistän itse itseni monialaisesti joko yksityisyrittäjänä tai kulttuuriosuuskunnan kautta. Osa vuodesta menee töissä esim. lasten ja nuorten kulttuurin projekteissa ja vuosittain toistuvissa musiikkitapahtumissa, osan vuodesta keskityn yksityisempään taiteilijatoimintaan. Työn määrä on kiinni omasta mielikuvituksesta, enkä karta uusia aluevaltauksia missään vaiheessa. Munat asetan tanakasti eri koreihin ja jos toinen tippuu, jää toisen avulla aikaa etsiä uusi kori ja uudet kanat. Uudelleen kouluttaudun tilanteen niin vaaties- sa, enkä oleta tai toivo varsinaista uraputkea. Minulle olisi tärkeää päästä kokeilemaan monenlaisia töitä. En koskaan väsy työskentelemään iloisemman, paineettomamman ja elinkelpoisemman yhteiskunnan ja elinvoimaisen kulttuurin puolesta.” musiikkiala taiteilija/tuottaja/ohjaaja

Tyypillisen ja epätyypillisen jaottelun ohella toinen aineistosta nousut keskeinen jaottelu tehtiin erityisosaamisen ja laaja-alaisuuden välillä. Osa vastanneista korosti erityisasiantuntijuuden kehittämistä ja koke- muksen merkitystä asiantuntijuuden rakentamisen reittinä. Osa sen si-

jaan korosti laaja-alaisuutta, joka ulottui usein kulttuurialan moniosaa- juuden ohella muiden alojen asiantuntijuuksiin.

”Olen tällä hetkellä todella onnekas saadessani työskennellä va- kituisessa työsuhteessa urauurtavassa kulttuurialan yritykses- sä. Nykyisessä työssäni syntyvien loistavien kontaktien vuoksi en juuri pelkää työtilanteeni puolesta - luotan siihen, että huo- lella tehty työ kantaa hedelmää myös jatkossa. Toivottavasti olen itse siihen mennessä löytänyt vahvasti oman erityisalani, kehittänyt asiantuntijuuttani ja edennyt tehtäviin, joissa voin hyödyntää vuosien varrella oppimaani.” (projektikoordinaattori)

Kaikkiaan vastaajat suhtautuivat tulevaisuuteen pääsääntöisesti posi- tiivisesti. Ala koettiin motivoivana, ja sen kehittämistä kohtaan koettiin kutsumusta. Epätyypillisen toiminnan vastapainoksi toivottiin kuitenkin aiempaa selkeämpää ja kattavampaa taloudellista tukiverkostoa, jolloin riskin hallinta ei jäisi yksinomaan epätyypillisessä työssä toimivan omille harteille.

**Globaalin ja massatuotannon keskel-
lä kansallinen identiteetti häviää, jos ei
paikallista kulttuuria ja osaamista osata
ottaa kokonaisvaltaisemmin käyttöön.**

3.2 Taiteen ja talouden ristiriita tuottajan näkökulmasta

Taidesektorien toimintaa on usein kuvailtu kutsumukseksi, elämäntavaksi ja suoranaisten luomisen pakon ohjaamaksi työskentelyksi. Taidesisällöt ovat olleet sen ydintä. Taidesisältöjen on katsottu monipuolistuneen postmodernismikehitykseen kiinnittyvän kuluttajakunnan kulutustottumusten nopeasti muuttuessa. Keskeisiä kulutuskuulttuurin piirteitä ovat hypertodellisuudet, sirpaloituminen, kuluttajasubjektin hajautuminen, erilaiset paradoksaaliset vastakkainasettelut sekä tuotannon ja kulutuksen perinteisten roolien kyseenalaistaminen (Firat & Dholakia 2006). Tämä johtaa kuluttajiin, joilla on useita eri elämäntapoja ja maailmankuvia, joita luodaan ja ylläpidetään etenkin kuluttajakäyttäytymisen avulla. Kulttuuri ja taide ovat yksi keskeinen osa elämäntapaa ja maailmankuvaa ja siten kuluttajasubjektin ilmaisua. Samanaikaisesti medioiden kansainvälistyminen tuo kuluttajalle tarjolle monia kulttuureja ja rohkaisee kuluttajaa poimimaan mediavirrasta sellaisia kulttuuri- ja taidekokemuksia, jotka sopivat hänen elämäntapaansa. Kulttuuriproduktion kotimaisuus ei välttämättä ole dominoiva valintakriteeri jatkuvasti kasvavassa vaihtoehtojen virrassa.

Kuluttajakäyttäytymisen rinnalla on käyty keskustelua myös siitä, missä määrin uusien sisältöjen luominen ja yllätyksellisyys ovat uhattuja tehokkuusajattelun myötä voimistuneen, pitkälti kansainvälisillä markkinoilla tehtävän formaattiajattelun paineessa. Tämän kaiken yläpuolella kulkevat keskustelut kulttuurisektorin merkityksestä ns. luovan talouden raaka-aineena, sparraajana, toimintamallien kehittäjänä ja työmuotojen kokeilupaikkana. Viime kädessä nämä keskustelut palautuvat usein taiteen taloudelliseen merkitykseen, joka on perinteisesti taidekentän silmissä nähty erittäin ongelmallisena ulottuvuutena.

Suomessa on viimeisen 15 vuoden aikana toteutettu useita julkishallinnon hankkeita, jotka ovat silottaneet ns. luovan talouden ajattelu-

maailman rantautumista mm. hallitusohjelmiin. Jo 1990-luvun lopulla käynnistettiin laaja Sisältö-Suomi -hankerypäs (SISU), joka haki kartoitus pohjaisen tiedon perusteella eri hallinnonaloja yhdistelevää yhteistyöfoorumia etenkin kotimaisten kulttuurisisältöjen tehokkaamman hyödyntämisen tukijaksi. Seuraava vuosikymmen toi mukanaan kulttuurivientiajattelun voimistumisen ja joukon vientitoiminnan kehittämiseen suunnattuja toimenpiteitä. Vientitoiminnan tuki laajeni merkittävän ESR-pohjaisen rahoituspanoksen myötä Luova Suomi -hankkeeksi, joka on yhteistyöfoorumi ja moniulotteinen tukipalveluiden ryppäs. Se kokoa samalla yhteen erilaisia kulttuurisektorin eri toimijoiden käynnistämille hankkeita. Vaikka ns. luovat alat tai kulttuuriteollisuus ovatkin nousseet kulttuuripolitiikassa keskeiseksi tukialueeksi, on osa toimijakunnasta myös nostanut esille uhkakuvan: mikäli toiminta ei viime kädessä tuota kapiteelia kansantalouteen, se voi jäädä puhkeavaksi kuplaksi.

Kulttuuriteollisuuden ja luovan talouden kehittämistoimenpiteet liittyvät laajempaan kulttuurialan julkisen sektorin muutokseen, jossa julkiselle sektorille on siirretty markkinaperiaatteita. Markkinaperiaatteet ovat ilmenneet esimerkiksi pyrkimyksenä tehostaa kulttuuritoiminnan yleisövetovoimaa ja hankkia kulttuuriproduktioille rahoitusta yhä enemmän yksityisiltä markkinoilta (Häyrynen 2006, 97). On esitetty uhkakuvia, joissa julkinen sektorin liikkuu markkinointumisen nimissä kohti yhä populistisempia tavoitteita, jotka voivat jättää varjoonsa esimerkiksi uusi- en, valtavirran ulkopuolelle kommunikoivien taiteilijoiden teosten tuotannon tukemisen.

Taiteen ja talouden roolia tulevaisuudessa kartoitettiin etenkin seuraavilla väittämillä:

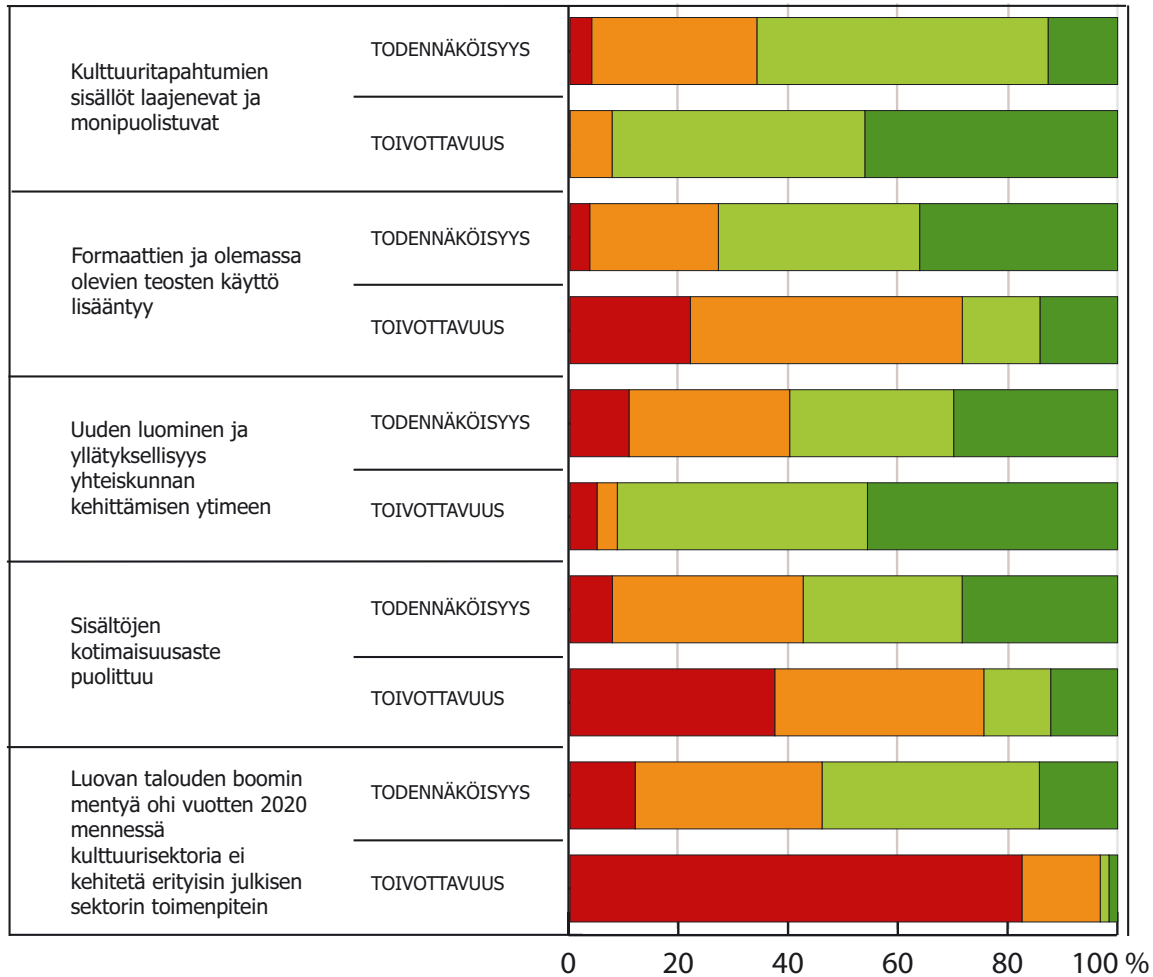
- Vuonna 2020 kulttuuritapahtumien sisältö on nykyistä huomattavasti laajempaa ja monipuolisempaa
- Vuonna 2020 yhä suurempi osa tapahtumasisällöistä rakentuu ole-

- massa olevien teosten tai formaattien varaan
- Tulevaisuudessa kulttuuriin liittyvä uuden luominen ja yllätyksellisyys ovat yhteiskunnan kehittämisen ytimessä
- Vuoteen 2020 mennessä sisältöjen kotimaisuusaste puolittuu nykyisestä
- Luovan talouden boomin mentyä ohi vuoteen 2020 mennessä kulttuurisektoria ei kehitetä erityisin julkisen sektorin toimenpitein

Yli puolet vastaajista piti todennäköisenä sitä, että vuonna 2020 kulttuuritapahtumien sisältö on nykyistä huomattavasti laajempaa ja monipuolisempaa. Ero miesten ja naisten välillä oli huomattava: naisista kolme neljästä piti sisältöjen monipuolistumista todennäköisenä. Miehet olivat pessimistisempiä; alle puolet vastanneista miehistä uskoi kulttuuritapahtumien sisältöjen monipuolistumiseen. Lähestulkoon kaikki vastanneet pitivät sisällön laajenemista ja monipuolistumista kuitenkin toivottavana tai erittäin toivottavana.

Televisiomaailmassa erilaiset formaatit ovat nousseet keskeiselle sijalle sisällön tuotannossa. Kyselyssä pyydettiin vastaajia pohtimaan, ovatko formaatit myös tapahtumien tulevaisuuden keskeistä sisältöä. Neljä viidestä piti kyseistä kehitystä epätoivottavana (80,8 %). Yli puolet vastaajista (64 %) piti tästä huolimatta todennäköisenä, että vuonna 2020 yhä suurempi osa tapahtumasisällöistä rakentuu olemassa olevien teosten tai formaattien varaan. Tällöin uusia teoksia ei tuotettaisi tapahtumia varten, vaan tapahtumajärjestäjät valikoisivat olemassa olevista teoksista ja formaateista sopivan yhdistelmän. Formaattit ilmeisesti miellettiin kotimaisuutta uhkaavana asiana, sillä formaattien käytön lisääntymisen epätoivottavuus korreloi vahvasti kotimaisuusasteen puolittumisen epätoivottavuuden kanssa. Mediapuolella toimivista vastaajista yksikään ei pitänyt formaattien käytön lisääntymistä toivottavana. Positiivisimmin formaatteihin suhtautuivat kulttuuri- ja taidehallinnossa työskentelevät henkilöt.

■ = epätodennäköinen / epätoivottava
 ■ = jokseenkin epätodennäköinen / epätoivottava
 ■ = todennäköinen / toivottava
 ■ = erittäin todennäköinen / toivottava.

KUVIO 3. Näkemyksiä kulttuurisisältöjen muutoksesta.

Suhde formaatteihin oli selvästi kaksijakoista: formatit nähtiin köyhdyttävänä tai toisaalta kenttää rikastuttavana ja uudistavana ilmiönä.

"Kansainvälisten formaattien käyttäminen on mennyt jo nyt ääliömäisyyksiin. Totta kai tapahtumat ottavat toisistaan oppia/mallia, mutta orjallinen formaattien käyttäminen on köyhdyttävää." (Tuottaja)

"...kotimaiset tv-tuotannot perustuvat jo nyt usein ulkomaisiin formaatteihin, mitkä on usein huomattu, että ne eivät toimi Suomessa. Ohjelma kuulostaa naiivilta kopiolta alkuperäisestä, kun fraasit eivät taivu suomenkieleen. Kulttuurimme kaipaa meille suunniteltuja formatteja, joissa suomalaiset voivat näkyä parhaimmillaan."

"Formaattiajattelu tulee varmasti vaikuttamaan tapahtumatuotantoon, mutta uskon kotimaasta löytyvän uusia "tapahtuma-

formaatteja" jotka rikastuttavat poikkitaiteellisuudellaan ja uniikeilla toteuttajilla." (Tuottaja)

Kulttuurikentän toimijoiden arvioimana olennaisinta on, miten hyvin kulttuurikentän toimijakunta pystyy vaikuttamaan formaattien rakentumiseen ja toisaalta upottamaan kotimaisia sisältöjä osaksi formaattikehitystä. Formaateissa nähtiin mahdollisuus myös hyväksi koettuun kehitykseen, mikäli kotimaiset kulttuurialan ammattilaiset kykenevät omaan formaattituotantoon lähinnä ulkomailta tapahtuvan formaattituonnin sijasta.

Kyselyyn vastanneista valtaosa piti toivottavana tulevaisuutta, jossa kulttuuriin liittyvä uuden luominen ja yllätyksellisyys ovat yhteiskunnan kehittämisen ytimessä ja tapahtumien sisällöt ovat nykyistä huomattavasti laajempia ja monipuolisempia. Kehityskulun todennäköisyys sen sijaan jakoi vastaajia.

Vastausten perusteella on selvää, että takulaiset uskovat vahvasti luovien alojen ja ihmisten merkityksen kasvuun osana yhteiskunnan kehittämistä. Luovien alojen merkitys osana kehittymistä ei ole kuitenkaan yhtä vahvaa kuin kulttuurialan työntekijät toivoisivat. Luovuuden leviäminen yhteiskunnassa erityisesti talouden alueelle ei kaikkien vastaajien mielestä ollut myöskään yksiselitteisesti positiivinen asia:

"Luova talous -mantran sisältöjä ja päämääriä pitäisi avata. Pahimmassa skenaariossa ns. luova talous kaventaa kulttuurin sivistystehtävän luonnetta, ja vie toimintaedellytyksiä ruohonjuuritaiteelta. Parhaassa skenaariossa taloudesta tulee luovaa eli sivistystä ja kulttuuria viedään talouden pariin." (Toiminnanjohtaja)

"Tuloksentavoittelu, lyhytjännitteisyys, tuotannollinen tehokkuus, näiden vuotamista liike-elämän arvoista joka paikan arvoiksi ei näytä mikään pysäyttävän. Kulttuuri kelpaa yhteiskunnan kehit-

tämiseen niissä tapauksissa joissa se tuottaa välittömästi uutta ja yllätyksellistä kassavirtaa.” (Hankekoordinaattori)

Vastaajat pitivät keskimäärin jokseenkin epätodennäköisenä ja jokseenkin epätoivottavana, että vuoteen 2020 mennessä kulttuurin sisältöjen kotimaisuusaste puolittuu nykyisestä (kysely on tehty vuoden 2010 loppussa). Toivottavana kotimaisuusasteen puolittumista piti vain joka kuudes. Ehkä yllättävästi yrityspuolella toimivat olivat ainoa vastaajaryhmä, jossa kaikki vastaajat pitivät kotimaisuusasteen puolittumista epätoivottavana. Mielenkiintoista vastauksissa oli se, että vastaajat näkivät kotimaisuusasteen puolittumisen huomattavasti enemmän todennäköisenä kuin toivottavana. Takulaiset ovat usein päättämässä kulttuurin sisällöistä, jolloin heillä on paljon vaikutusmahdollisuuksia kotimaisuusasteen säilyttämisessä. Vastausten perusteella voidaan ennakoida, että mikäli takulaisten vaikutusvalta kulttuurisisältöjen valintoihin säilyy, kulttuurin sisältöjen kotimaisuusaste tulee pienenemään, mutta ei kovin suuressa määrin. Avovastauksissa nousi esille kotimaisuusasteen voimakas linkittyminen suomen kielen asemaan:

”Globaalin ja massatuotannon keskellä kansallinen identiteetti häviää, jos ei paikallista kulttuuria ja osaamista osata ottaa kokonaisvaltaisemmin käyttöön. Jos sitä sitten tuotteistetaan ja viedään ulos, se on vain plussaa. Olen jokseenkin varma, että oma, suomalaisuudesta ja ympäristöstämme voimaa ottava kulttuuri on elinvoimainen, jos suomen kieli pysyy aitona. Jos oman kielen asema alkaa horjua, menee sen mukana niin oma-heimainen kulttuurimme kuin kansallinen identiteettimmekin.”

Kulttuurialan kehittäminen kiinnitettiin voimakkaasti julkiseen sektoriin. Kyselystä kävi ilmi, että takulaiset pitivät keskimäärin todennäköisenä, mutta erittäin epätoivottavana, että luovan talouden boomin mentyä ohi vuoteen 2020 mennessä kulttuurisektoria ei kehitetä erityisin julkisen sektorin toimenpitein. Taidesisällöisesti itsensä määritelleet vastaajat suhtau-

tuivat pessimistisimmin julkisen sektorin halukkuuteen kehittää kulttuurisektoria tulevaisuudessa. Keskustelu kulttuurin roolista ja merkityksestä haluttiin nostaa kulttuurisektorin sisältä koko yhteiskunnallisen keskustelun teemaksi.

”Todennäköisyys puolelle tuli laitettua todella pessimistisiä arvioita. Tällä hetkellä suomalaisessa tehotuotantoyhteiskunnassa luodut taide/kulttuurinäkömät ovat erittäin synkät. Lyhytnäköisyys ja nopea hyödyntävyys jättävät kulttuurin paitsioon. On typeryyden huippu jättää taide/kulttuuri huomioimatta. Talousvetoinen yhteiskunta halajaa innovaatioita, mutta em. toiminnalla se evää pohjan tulevaisuuden innovaatioilta”.

”Paitsi kulttuuriin liittyvä uuden luominen ja yllätyksellisyys, myös kulttuurin arvoa luova olemus olisi nostettava koko yhteiskunnan ytimeen. Pitkä elinikä vaatii seurakseen laavaa sisältöä. Rikas elämä voi tarkoittaa tulevaisuudessa muutakin kuin rahaa ja tavaraa, kulttuurissa on tulevaisuus.”

Hieman yllättävää oli, että vastaajien toimiala ei vaikuttanut merkittävästi heidän näkemyksiinsä tai toivomuksiinsa tulevasta. Yhtä lailla sekä yrityksissä työskentelevät ja freelancerit että kunnan tai valtion palveluksessa olevat toivoivat kulttuuritapahtumien sisältöjen laajenemista ja monipuolistumista sekä kulttuuriin liittyvän uuden luomisen ja yllätyksellisuuden leviämistä yhteiskunnan kehittämisen keskiöön. Toimialasta riippumatta vastaajat pitivät todennäköisenä, mutta epätoivottavana kotimaisuusasteen pienenemistä ja formaattien yleistymistä. Useimmat kokivat uhkana tulevaisuuden, jossa tapahtumat rakentuvat yhä enemmän ulkomaisten sisältöjen varaan ja muotoutuvat formaattien perusteella. Myös julkisen sektorin toimenpiteiden merkitystä pidettiin tärkeänä, vaikka ”luova talous” ei olisikaan enää kymmenen vuoden kuluttua keskeinen kehittämisantra.

**Perustuuko kulttuurituotanto
tulevaisuudessa suurten tuotanto-
yhtiöiden ja pienten paikallisten
puurtajien rinnakkaiseen?**

3.3 Suurten tuotantoyhtiöiden ja pienten paikallisten puurtajien jakautunut maailma

Kulttuurisektori on sekoitus monen eri kokoluokan toimijoista. Mukana on maailman suurimpia viihdealan jättejä, kuten Sony tai Live Nation. Toisaalta ala on voimakkaan pienyritysvaltaista ja ”itsensä työllistäjien” leimaamaa. Useat jätit ovat syntyneet yritysfuusioiden kautta ja kasvaneet vähitellen kansainvälisiksi suurvaikuttajiksi. Samanaikaisesti toiminta on alueellisesti voimakkaasti keskittynyttä. Helsinki ja pääkaupunkiseutu on suurin kulttuuriteollisuuden keskittymä (Alanen 2010). Myös pääkaupungin sisällä toiminta on keskittynyt muutamiin lähellä toisiaan oleviin alueellisiin kortteleihin, kuten esimerkiksi musiikkisektorin osalta Kaivopuiston, Eiran, Kruunuhaan, Ruoholahden, Kallion ja Lauttasaaren alueille (Ahola & Halonen 2008, 38).

Samalla kun tapahtumatuotantoklusterit keskittyvät alueellisesti, myös alihankintaverkostot ovat muutoksessa. Tässä on nähtävissä kaksi kehityssuuntaa. Osa toimijoista kehittää ns. 360 asteen organisaatioita, joissa pyritään keräämään vähintäänkin keskeisimmät tietyin kulttuurialan tuotannolliset osa-alueet samaan yritykseen. Esimerkiksi Eastwayssä on teknisiä palveluita, esiintymisten tuottamista yleisö- ja yksityistilaisuuksiin, tapahtumatuotantoa, ohjelmatoimisto sekä lippujakelujärjestelmä. Toisaalta yhä useampi toimija keskittyy pitämään oman organisaationsa mahdollisimman kevyenä ja nojautuu tuotannon erilaisissa osa-alueissa alihankintaverkoston kautta hankittaviin palveluihin (Halonen 2010).

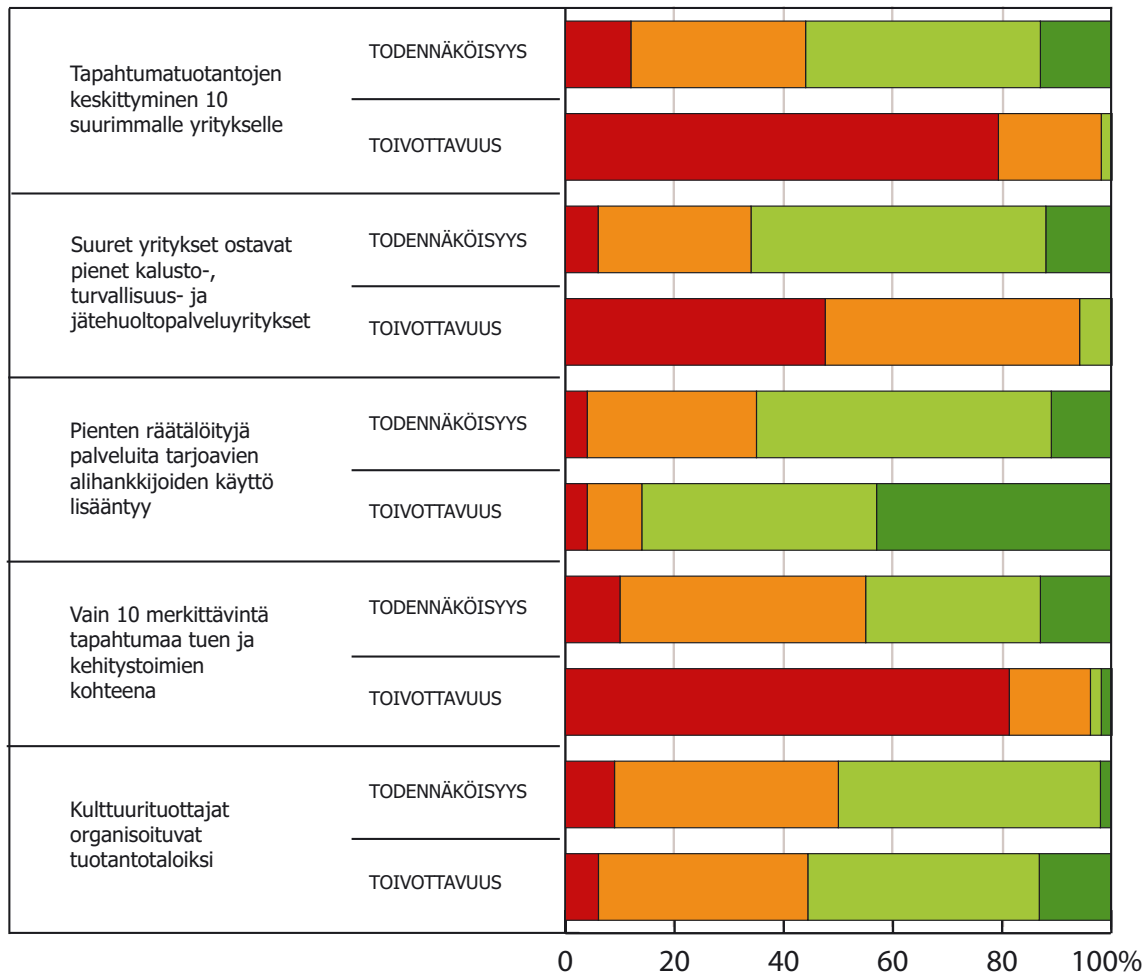
Myös tuottajat ovat hakeutumassa yhä useammin kollektiiveiksi, joista osa on muodostunut osuuskunniksi. Osuuskuntien kautta voidaan saavuttaa etua esimerkiksi markkinoinnissa ja yritystoiminnan hallinnoinnissa. Osaamisen näkökulmasta osuuskunta voi tarjota myös mahdollisuuksia erikoistua tiettyihin tuotannollisen osaamisen erityisalueisiin. Lisäksi osuuskuntatoiminnan hyviin puoliin kuulunee mahdollisuus ottaa

hoidettavaksi laajempia produktioita kuin mihin yksittäisen toimijan tarjolla oleva työaikaressurssi riittäisi.

Takulaisia pyydettiin arvioimaan yhtenä tulevaisuuden suuntana suurten ja pienten toimijoiden välisiä voimasuhteita seuraavien väittämien avulla:

- Kulttuuritapahtumien keskinäinen kilpailu luo tilanteen, jossa 10 suurinta yritystä ottaa haltuunsa 80 % kotimaisista suurista ja keski-suurista tapahtumatuotannoista vuoteen 2020 mennessä
- Suuret yritykset ostavat tapahtumatuotannon pienet kalusto-, turvallisuus- ja jätehuoltopalveluiden tarjoajat, joten kilpailu vähenee.
- Tapahtumatuotannon ammattilaiset suosivat yhä enemmän pieniä alihankkijoita, jotka pystyvät tarjoamaan ”räätälöityjä” henkilökoh-taisia palveluita
- Vuonna 2020 valtakunnallisesti on määritelty kymmenen merkittä-vintä kotimaista, kansainvälisesti kiinnostavaa tapahtumaa. Niiden kehittämiseen investoidaan merkittävästi kaikkien muiden tapahtu-mien tuen loputtua.

■ = epätodennäköinen / epätoivottava

■ = jokseenkin epätodennäköinen / epätoivottava

■ = todennäköinen / toivottava

■ = erittäin todennäköinen / toivottava.

KUVIO 4. Näkemyksiä kulttuuritoimijoiden kokoluokkien muutoksesta.

- Yksittäiset kulttuurituottajat ovat organisoituneet vuoteen 2020 mennessä tuotantotaloiksi.

Jokaista väittämää pyydettiin arvioimalla yhtäältä sen mukaan, kuinka todennäköisenä ja toisaalta kuinka toivottavana vastaaja pitää väittämän kuvailemaa kehityssuuntaa tai -tilaa.

Takulaiset pitivät tapahtumatuotannon monopolisoitumiskehitystä jokseenkin todennäköisenä, mutta erittäin epätoivottavana. Vain kulttuurituottajien organisoituminen tuotantotaloiksi nähtiin hieman enemmän toivottavana kuin epätoivottavana. Takulaisten toivomassa tulevaisuudessa pienten, ”räätälöityjä” palveluita tuottavien alihankkijoiden käyttö lisääntyy. Vastajat näkivät kyseisen kehityksen myös jokseenkin todennäköisenä.

Tapahtumatuotannon keskittyminen kymmenelle suurimmalle yritykselle vuoteen 2020 mennessä oli vastaajien mielestä jokseenkin todennäköistä. Samoin nähtiin todennäköisenä, että suuret yritykset ostavat tapahtumatuotannon pienet kalusto-, turvallisuus- ja jätahuoltopalveluiden tarjoajat, jolloin kilpailu vähenee. Vähemmän todennäköisenä vastaajat pitivät sitä, että vuonna 2020 on valtakunnallisesti määritelty kymmenen merkittävintä kotimaista, kansainvälisesti kiinnostavaa tapahtumaa, joiden kehittämiseen investoidaan merkittävästi kaikkien muiden tapahtumien tuen loputtua.

Tapahtumatuotannon ja tuen keskittymistä harvoille toimijoille pidettiin kuitenkin selkeästi epätoivottavana. Miesten kanta monopolisoitumiskehitykseen oli vähemmän kielteinen kuin naisten. Vastausten perusteella voidaan ennakoida, että tapahtumatuotannon alalla monopolisoitumiskehitys jatkuu. Tutkimuksesta välittynyt kulttuurialan toimijoiden vahva näkemys siitä, että kyseinen kehitys ei ole toivottavaa, tulee kuitenkin ainakin hidastamaan tapahtumatuotantojen keskittymistä harvoille suurille yrityksille.

”Uskon monimuotoisuuden ja monenkokoisten toimijoiden jatkavan olemassaoloon, kulttuurialalla aina hiihtäjiä riittää... Varmaankin isojen tapahtumien kohdalla tulee keskittymistä, mutta näin alueellisesta näkövinkkelistä se nyt ei juuri muuta nykytilannetta: Helsingin ulkopuolella taiteen ja kulttuurin toimijat ovat nyt jo pienillä resursseilla monin eri tavoin toimeen jättäviä” (Johtaja)

”... Kansainvälisesti Suomi on vahvimmillaan marginaaleissa joten laaja-alainen toimijoiden tuki on tärkeää. Toisaalta kotimaassa kansainvälisen huomion tavoittavien tapahtumien lisääminen vaatii resurssien keskittämistä ja parhaiden organisaatioiden ja osajien löytämistä ja pitkäjänteistä tukemista joten sekin on perusteltua. Toivon että tukia ei ajatella nollasummapelinä vaan kaikki tukimuodot kasvavat.” (Tuottaja)

”...Kulttuurin rahoitusrakenteen muuttuessa ja apurahojen todennäköisesti vähentyessä kaupallisemmat kulttuurituotannot ja suuren toimijat alalla saavat mahdollisesti yhä enemmän tilaa. Kuitenkin uskon, että kotimaiselle ja luovan kokeilevalle taiteelle tulee aina olemaan tilausta.” (Opiskelija)

Vaikka vastaajat näkivät suurten ja keskisuurten tapahtumatuotantojen keskittyvän tulevaisuudessa yhä harvemmille toimijoille, myös pienten alihankkijoiden ja räätälöityjen palveluiden käyttö tulee heidän näkemystensä mukaan lisääntymään. Yli puolet vastaajista (65 %) piti todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä sitä, että vuonna 2020 tapahtumatuotannon ammattilaiset suosivat yhä enemmän pieniä alihankkijoita, jotka pystyvät tarjoamaan ”räätälöityjä” henkilökohtaisia palveluita. Toivottavana tai erittäin toivottavana pienten alihankkijoiden käytön lisääntymistä piti valtaosa (86 %) vastaajista. Miespuolisista vastaajista kuitenkin vain 74 % piti kehitystä toivottavana, kun naisten kohdalla osuus oli 88 %.

”...Taiteen rahoituksen keskittäminen tuottaa ”hyväksytyjä” ja ”suosittuja” toimijoita ja jättää yllätyksellisyyden yhä enemmän marginaaliin. Toisaalta sirpaloitunut kulttuuri mahdollistaa pienten yllättäjien nousemista.” (Teatteri-ilmaisun ohjaaja)

”Isot yritykset tekevät jo nyt alihankintaa, mutta eivät saadaksen räätälöityjä henkilökohtaisia palveluita vaan koska pieni yrittäjä raataa itsensä hengiltä kun saa jonkin ison työn...” (Puvustaja, kuvittaja, vaatesuunnittelija)

Vain kulttuurituottajien organisoitumista koskevan kysymyksen kohdalla todennäköinen ja toivottava tulevaisuuden näkymä antoivat samankaltaisen vastausjakauman. Lähes kaikkien kysymysten kohdalla ero todennäköisen ja toivottavan kehityskulun kohdalla oli merkittävä. Vastaajat, vaikka ovatkin kulttuurialan keskeisiä toimijoita, eivät selvästikään aina nähneet itseään avainasemassa tulvaisuutta muovaavassa päätöksenteossa.

”Askarruttaa että mikä kehityksiin vaikuttaa - tapahtuvatko asiat vain, vai missä tällaisiin isoihin linjoihin vaikutetaan? Tuntuu siltä että pelko, hyvävelisysteemit, luultu ajan-hermolla-oleminen (olen pätevä kun ajattelen näin, käytän näitä sanoja, käytän näitä työtapoja...) yms vaikuttavat liikaa yksittäisten päättäjienkin (keitä he ovat) kehittämistoimintaan.” (Tiedottaja)

Kulttuuri kulkee usein yhteiskunnallisen muutoksen edellä kyseenalaistaessaan ja kommentoidessaan aikaamme ja muokatessaan näkemyksiä siitä, millaisia asioita yhteiskunnassamme liikkuu. TAKUlaiset ovat keskeinen kulttuurikentän korkeakoulutuksen saanut toimijajoukko, jonka ääni tulisi kuulua keskeisenä. Vaikuttaa siltä, että puheet luovasta taloudesta eivät riittävän usein yllä sellaisiin taloudellista päättäväntä käyttävien linjauksiin, jotka nähtäisiin positiivisesti ruohonjuuritason kulttuuritoimijoiden keskuudessa.

**Tulevaisuus tuo mukanaan
usia yhteistyökumppaneita
ja palvelumalleja**

3.4 Uusia yhteistyökumppaneita ja palvelumalleja

Kulttuurisektorin kehitys on nivoutunut monitasoisesti julkisen sektorin kehitykseen osana hyvinvointivaltion kasvuprosessia. Rahoittajan, tilojen ja muun infrastruktuurin sekä oman tuotantotoiminnan ohella julkisella sektorilla on myös säätelevä funktio kulttuurituotannon kentällä. Yksi näistä säätelyfunktioon liittyvistä alueista on lupakäytänteet: esimerkiksi tapahtumajärjestäjä tarvitsee lukuisia lupia eri viranomaisilta voidakseen toteuttaa tapahtuman. Esimerkiksi jätehuoltoon, meluun sekä yleisön ja esiintyjien turvallisuuteen liittyvät luvat ja niiden haasteet tuntuvat lisääntyvän jatkuvasti. Turvallisuuden ja toimijoilleen sekä ympäristölleen mahdollisimman riskittömän tapahtuman varmistamiseksi eri lupaviranomaiset ovat tiukentaneet ja osin myös monipuolistaneet valvonta-alueitaan.

Luovan talouden mantrojen mukaisesti kulttuurialan toimijoita on haastettu yhä monipuolisempaan yhteistyöhön muiden toimialojen kanssa. Etenkin matkailuala ja hyvinvointisektori ovat nousseet esille keskeisinä yhteistyökumppaneina. Uusien kumppanuuksien myötä on syntynyt kiinnostavaa toimintaa. Tämän toiminnan vakiintuminen säätelee osaltaan myös sitä, millaiseksi tulevaisuuden kulttuurituottajan työkenttä muotoutuu.

Viranomais- ja muiden kumppanuuksien muutosta hahmoteltiin seuraavien väittämien avulla:

- Alueellisella tasolla viranomaisvalvonta tiukentuu. Lupakäytäntöjen kiristymisen myötä tuottajan kumppaniksi kelpaavat vain kuhunkin lupa-alueeseen erikoistuneet yritykset.
- Yhdistysten ja yritysten yhteistuotanto nousee vuoteen 2020 mennessä tyypillisimmäksi tuotantomalliksi.
- Kulttuuri- ja matkailualan yhteistyöhön on syntynyt vahva kumppanuus, jonka ansiosta Suomi tunnetaan vuonna 2020 nykyistä huo-

mattavasti paremmin kansainvälisesti vetovoimaisena tapahtumamaana.

- Hyvinvointi- ja kulttuurialan palvelutarjoajat tuottavat yhteistyössä liiketaloudellisesti kannattavia kulttuuria hyödyntäviä palveluita.

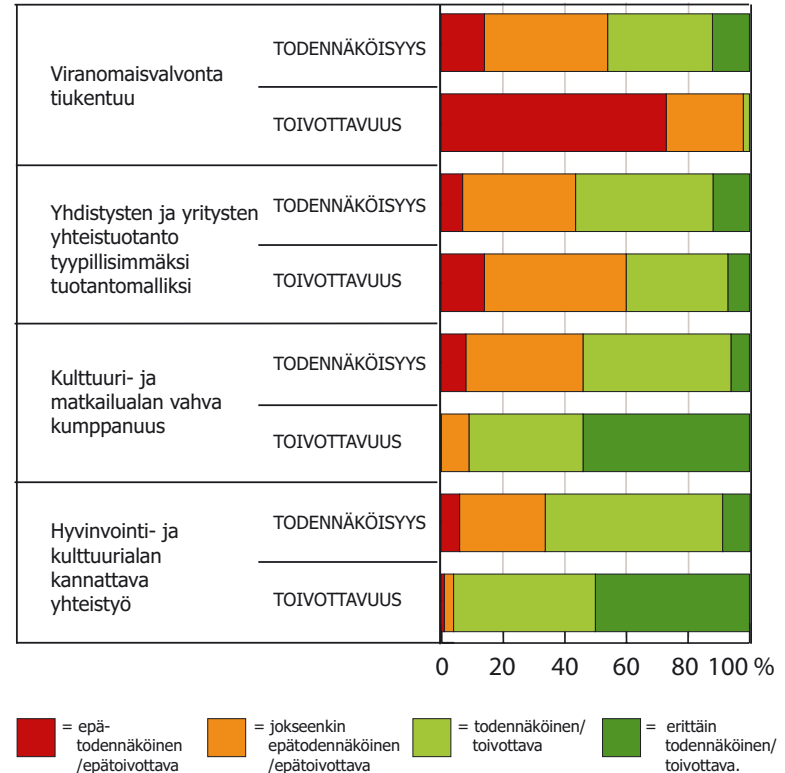
Alueellisen tason lupakäytäntöjen kiristymisen todennäköisyys jakoi vastaajat melko tasaisesti. Kehitystä pidettiin hieman enemmän epätodennäköisenä kuin todennäköisenä. Takulaiset pitivät lupakäytäntöjen kiristymistä kuitenkin erittäin epätoivottavana. Kyselyyn vastanneista vain kaksi henkilöä piti kehitystä toivottavana.

”Kiristyneet viranomaissäädökset (esim. palo- ja pelastusmääräykset) vaikeuttavat työtä jo nyt. Julkisen rahoituksen vähenydessä lippujen hinnat nousevat pakosti.” (Kulttuurituottaja)

Hyvinvointi- ja kulttuurialan liiketoiminnallisesti kannattava yhteistyö oli takulaisten mielestä todennäköisimmin vuoteen 2020 mennessä kehityvä kumppanuus. Myös kulttuurialan vahva kumppanuus matkailualan kanssa sekä yhdistysten ja yritysten yhteistuotantojen yleistyminen olivat takulaisten mukaan hieman enemmän todennäköisiä kuin epätodennäköisiä kehityssuuntia. Kulttuurialan kumppanuuksien vahvistamista sekä hyvinvointialan että matkailualan kanssa pidettiin lähes yksinomaan toivottavana. Muutamien vastaajien mielestä taiteen soveltavassa käytössä on menty jo liiankin pitkälle, ja kehityskulku on vienyt huomion taiteen itseisarvolliselta perusfunktiolta.

”Kyllä tuo kulttuuri soveltuu hyvin kaikkeen muuhun toimialaan (ns. soveltava taide) mutta entä itse taiteeseen, pohtii huutavan ääni korvesta.” (Toiminnanjohtaja)

Miesten ja naisten ero suhteessa kulttuurialan kumppanuuksien kehittämiseen matkailualan ja hyvinvointialan kanssa oli tilastollisesti

KUVIO 5. Näkemyksiä kunnan roolin ja kumppanuuksien muutoksista.

erittäin merkitsevä. Joka neljäs kyselyyn vastannut mies piti matkailualan kumppanuuden vahvistumista epätoivottavana. Naisista taas kehitystä piti epätoivottavana vain neljä prosenttia. Hyvinvointialan kumppanuuden kohdalla erot olivat samansuuntaisia. Miehet myös pitivät liiketaloudellisesti kannattavien kulttuuristen hyvinvointipalveluiden kehittymistä useammin erittäin epätodennäköisenä kuin naiset. Vastaajien asema vaikutti näkemykseen kulttuuristen hyvinvointipalveluiden kehittymisen todennäköisyydestä siten, että ylemmistä toimihenkilöistä lähes puolet piti kyseisten palveluiden kehittymistä epätodennäköisenä. Alemmista toimihenkilöistä näin vastasi joka kolmas. Työntekijätason toimijoista taas kukaan ei pitänyt kehitystä epätodennäköisenä.

”Kulttuurialan on tulevaisuudessa lisättävä yhteistyötä muiden alojen kanssa. Kulttuurilla ja luovien alojen yrityksillä on paljon lisäarvoa annettavana muille aloille. Hyvinvointialan ja kulttuurialan yhteistyö on kannattavaa, mutta epäilen löytykö liiketaloudellista menestymistä...” (Projektisuunnittelija)

Yhdistysten ja yritysten yhteistuotantomallin yleistymisen jakoi mielipiteitä laajemmin. Kyseistä tulevaisuudennäkymää pidettiin keskimäärin epätoivottavana, joskin kaksi viidestä takulaisesta piti yhteistuotantojen yleistymistä toivottavana. Toimiala, sukupuoli tai asema eivät juuri vaikuttaneet vastauksiin.

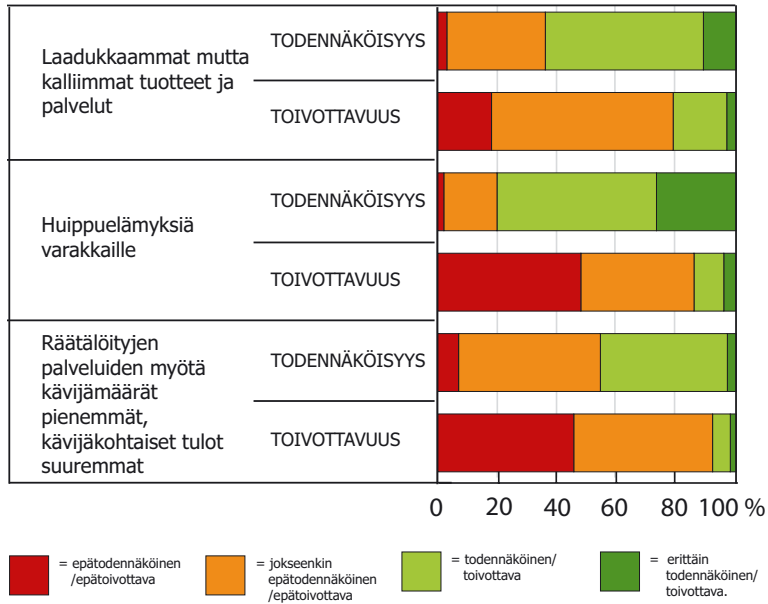
”Ajatus siitä, että konsertti pidetään puhtaasti sponsoreiden tai alueella ns. valtaa pitävän yrityksen ehdoilla tuntuu pahalta. Amerikkalaisen mallin mukainen tapa, jossa kesken teatteriesityksen kerrotaan, kuka sponsoroi, vie tehon esitykseltä. Jos sponsori näkyy odotusaulan tai lipun taustan mainoksissa, hyvä. Jos se näkyy kulisseyssä esityksen takana, huono.” (Vapaa-aikasihteeri)

”Jos yhdistys ja yritys tekevät yhteistyötä, ei siinä mitään. Jos yhdistys alkaa toimia kuin yritys yrityksen rinnalla, jokin menee vikaan. Jos harrastus ja vapaaehtoinen toiminta muutetaan tuotteeksi, jossa toinen tekee töitä ja toinen tuloa, mättää ja paljon.” (Vapaa-aikasihteeri)

Uusien kumppanien kanssa ajatuksellisesti kulkee myös pohdinta uusista palveluista. Esimerkiksi matkailusektorilla on keskitytty julkisen rahan ulkopuolella uniikkien elämysten rakentamiseen varakkaille turisteille. Heille halutaan rakentaa yksilöllisiä huippuelämyksiä, joiden avulla suomalaiset palvelut ovat kilpailukykyisiä elämystenälkäläiselle erittäin kansainvälisiltä matkailumarkkinoilta palveluostonsa tekeväälle kuluttajalle. Yksilökeskeinen räätälöinti ja palveluiden tuottaminen entistä uniikkeimmiksi kiinnosti myös tämän kartoituksen ongelmanasetteluna. Takulaisten näkemyksiä mitattiin seuraavilla väittämillä:

- Vuonna 2020 tapahtumatuotannossa keskitytään entistä laadukkaampien, mutta samalla kalliimpien tuotteiden ja palveluiden rakentamiseen
- Palvelutuotteina tarjotaan yksilöllisiä huippuelämyksiä niille, joilla on varaa maksaa palveluista.
- Yksilöllisesti räätälöityjen palveluiden myötä kävijämäärät ovat vähentyneet, mutta kävijäkohtaiset tulot ovat kasvaneet merkittävästi.

Takulaiset suhtautuvat kyselyn perusteella hyvin kielteisesti palveluiden suuntaamiseen niille, joilla on varaa maksaa laadukkaista tuotteista, palveluista tai ns. huippuelämyksistä. Valtaosa vastaajista piti kehityskulkua todennäköisenä, mutta vain muutamat toivottavana. Erityisesti ylemmät toimihenkilöt sekä valtion ja kuntien palveluksessa olevat henkilöt pitivät huippuelämysten tarjoamista varakkaille erittäin epätoivottavana. Yksilöllisesti räätälöityjen, nykyistä kalliimpien palveluiden yleistymistä vastaajista vähän yli puolet piti epätodennäköisenä ja 93 % epätoivottavana.

KUVIO 6. Näkemyksiä yleisöjen muutoksista.

Elämyksellisyys rakentaminen erityispalveluiden kautta puhutti vastaajia monella tavalla. Toisaalta erityispalveluita pidettiin rahoituksen kannalta tärkeinä. Samalla kuitenkin pelättiin palvelutarjoaman yksipuolistumista ja kyseenalaistettiin koko huippuelämys-sanapari markkinointinikkareiden keksinnöksi. Kulttuuritoiminta sisältää usein mullistavia kokemuksia, mutta huippukokemusten lisäksi tarvitaan myös perustuotantoa.

”Totta kai on hyvä myös järjestäjän kannalta, että hinnaakkam-pia = moniulotteisempia paketteja ja uudenlaisia yhdistelmiä on

Hel Yes! -tilapäisravintola tarjosi uniikin ruokailu- ja designkokemuksen teollisuushallissa Lontoossa ja Helsingissä. Osallistujamäärä oli rajattu, mutta kolmen ruokalajin päivällisen suhteellisen edullinen hinta ei rajannut kokemusta vain varakkaille.

tarjolla, mutta on todella huolestuttavaa, jos niistä tulee ainoa keino osallistua esimerkiksi elävän musiikin tapahtumiin... Huippu ja elämys ovat myös e r i t t ä i n arveluttava, markkinointiin pesiytynyt sanapari, yök.” (Toimittaja)

”Haluaisin uskoa, että tulevaisuudessa kulttuuri on entistä enemmän ihan tavallisille ihmisille suunnattuja sisältöjä enkä usko pääsymaksujen radikaaliin kasvuun. Sen sijaan uskon, että yksilöllisille palveluille on enemmän tarvetta tulevaisuudessa - tämä trendi on havaittavissa monella muullakin alalla jo nyt. Haluan uskoa monipuoliseen, yhteiskunnan vahvasti tukemaan kulttuurialaan osana peruspalveluja - en tiukasti säädeltyyn ja tuotteistettuun toimintaan.” (Projektikoordinaattori)

Elämys palautuu viimekädessä yksilöön. Eri kokijat reagoivatkin kulttuuriproduktioihin varsin erilailla: se, mikä on jollekin valtava elämys, voi jättää toisen kylmäksi:

”Miten kukaan kehtaa väittää myyvänsä huippuelämystä? Minut on ainakin jättänyt moni tällä formaatilla esitelty esitys jos ei kylmäksi niin vähän nahkeaksi. Kyllä kulttuurikentälläkin on ja pitääkin olla paljon sellaista peruskauraa, ei aina ole kyse tajunnanräjäytyksestä tai elämää muuttavista supermullistavista kokemuksista. Ne tulevat sitä paitsi yleensä yllättäen puun takaa.” (Toimittaja)

Takulaisten vastauksista päätellen kulttuurin välittäjäammateissa toimivat kantavat ensisijaisesti huolta siitä, että kulttuurin tulee olla tarjolla kaikille ilman korkeiden pääsymaksujen aiheuttamaa karsintaa. Kulttuuri halutaan nähdä tulevaisuudessakin peruspalveluna, joka tuottaa yksilölle hienoja kokemuksia julkisen rahoituksen subventoimana.

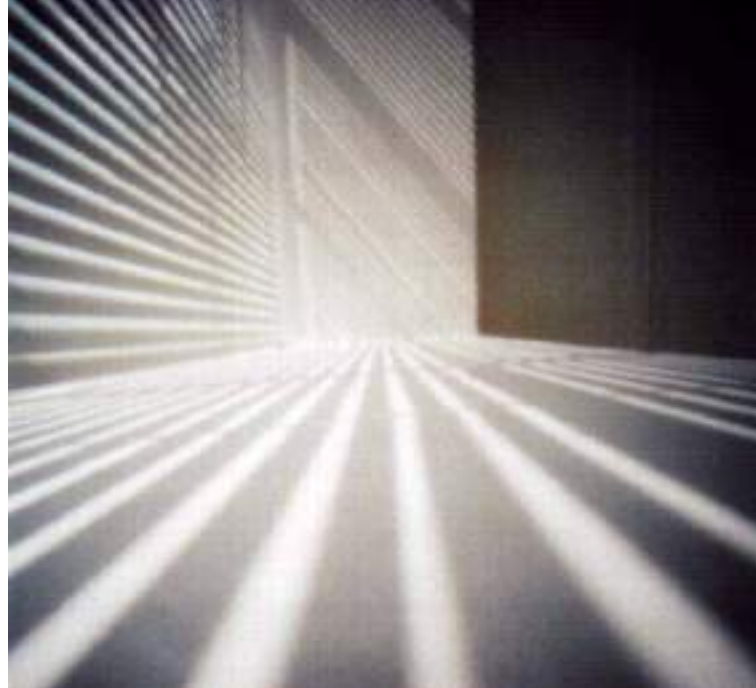
**Kansainvälisten verkostojen
merkitys korostuu lähestyvässä
vuotta 2020**

3.5 Kulttuurituotannon alan koulutuskentän tulevaisuus

Kulttuurialan välittäjäportaan koulutus on muuttunut viime vuosikymmeninä. Alan ammattiin tähtäävä koulutus on 1970-luvulta lähtien organisoitu toisen asteen oppilaitoksissa kulttuurisihteerin tutkintoon johtavissa koulutusohjelmissa. 1990-luvun alkupuolella alan tutkintoon johtavaa koulutusta annettiin myös arts- ja cultural management -ohjelmina yliopistoissa. Vuonna 1998 kulttuurisihteerien opistoasteinen koulutus lopetettiin, ja useat ohjelmista siirtyivät ammattikorkeakoulujärjestelmän piiriin. Nykyisellään kulttuurituottaja (AMK) -tutkintoon johtavaa koulutusta annetaan Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Metropolia Ammattikorkeakoulussa, Mikkelin ja Seinäjoen ammattikorkeakouluissa sekä yrkeshögskola Noviassa. Lisäksi masteritason kulttuurituottaja (ylempi AMK) tutkintoon johtavaa koulutusta antavat yhteistyössä Humanistinen amk ja Metropolia amk. Ammattikorkeakoulusektorin ohella alan tutkintoon johtavaa koulutusta annetaan myös muutamissa yliopistojen maisteriohjelmissa. Ammattispesifiin tuottajaosaamiseen tähtäävän tutkinto-opiskelun rinnalla on tarjolla myös suuri joukko projekteittain organisoitunutta täydennyskoulutusta, joiden laajuudet vaihtelevat ilta- ja viikkokurssista usean kuukauden mittaisiin kehittämisprosesseihin. Tuottajakoulutuksen määrän lisääntyminen on nostanut keskusteluun myös tuottajavaltaistumisen ja epäilyn siitä, onko tuottajakoulutuksen määrä oikeassa suhteessa työelämän tarpeisiin.

Takulaisten ajatuksia kulttuurituottajien koulutuksesta ja osaamisen painopisteistä selvitettiin seuraavien väittämien muodossa:

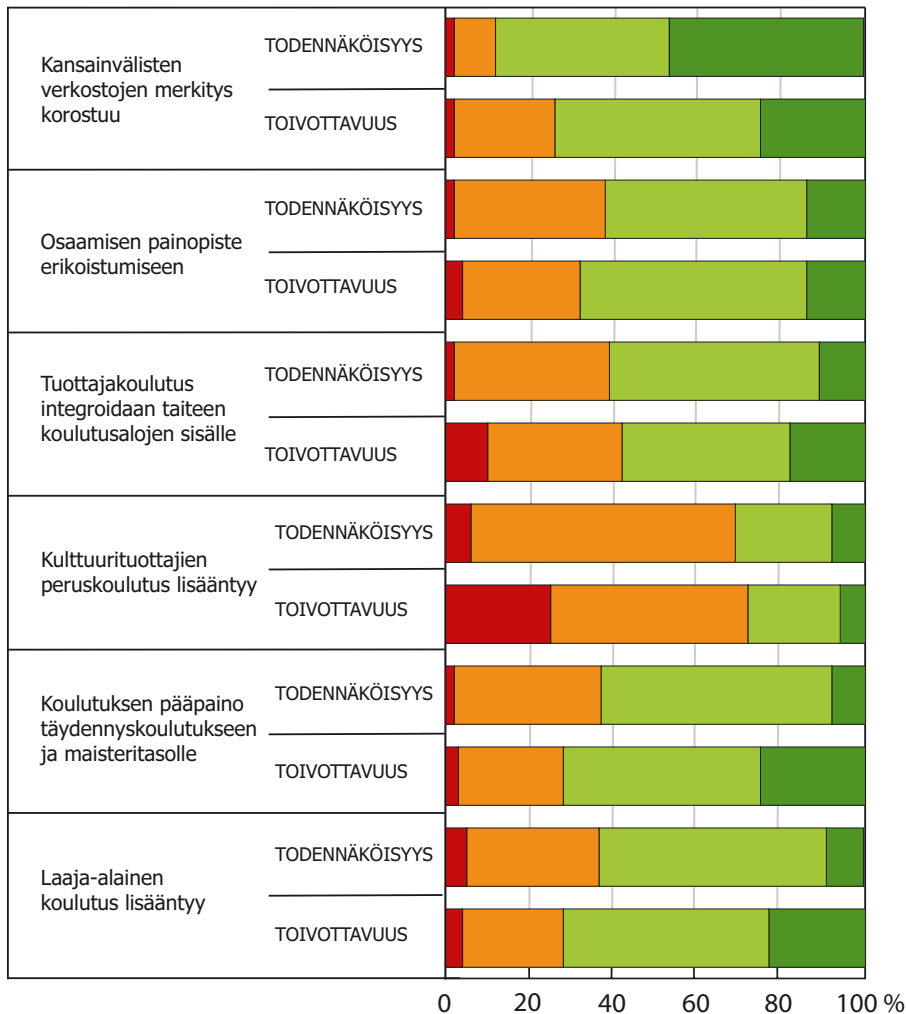
- Kulttuurituottajan osaamisen painopiste muuttuu moniosaamisesta erikoistumiseen ja yksittäiset tuottajat ovat nykyistä huomattavasti syvemmin erikoistuneita tuotannon alan erityiskysymyksiin.
- Ammattiin johtavan kulttuurituottajakoulutuksen sisällöt integroi-

daan muiden koulutusalojen sisään (mm. tradenomi, muusikko & kuvataiteilija) ja näiltä aloilta valmistuu jatkossa aloittain spesialisointuneita kulttuurituottajia.

- Ammattiin johtavan kulttuurituottajien peruskoulutuksen määrä lisääntyy.
- Tuottajakoulutuksen pääpaino siirtyy jo ammatissa toimivien täydennyskoulutukseen ja maisteritasolle.
- Kulttuurituotannon laaja-alainen koulutus lisääntyy kulttuurin integroituessa muihin aloihin

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet takulaiset uskoivat kansainvälisten verkostojen merkityksen korostuvan lähestyttäessä vuotta 2020. Kaikki

■ = epätodennäköinen / epätoivottava
 ■ = jokseenkin epätodennäköinen / epätoivottava
 ■ = todennäköinen / toivottava
 ■ = erittäin todennäköinen / toivottava.

KUVIO 7. Näkemyksiä tuottajan osaamistarpeiden ja koulutuksen muutoksista.

kulttuurihallinnon ja median segmentillä toimivat vastaajat pitivät kansainvälisten verkkojen korostumista todennäköisenä. Joka neljäs vastaaja piti kansainvälisyyden korostumista epätoivottavana, muille kehitys näyttäytyi toivottavana. Hallinnon, median ja taidesisällön näkökulmasta alaa seuraavat vastaajat pitivät kansainvälisyyden korostumista enemmän toivottavana kuin muut.

Osaamisen painopisteen muuttuminen kohti eri alueisiin erikoistumista vaikuttaa kyselyn perusteella olevan tuottajakentän vahvistuva trendi. Vastaajat pitivät painopisteen siirtymistä moniosaamisesta erikoistumiseen paitsi todennäköisenä (62 % vastaajista), myös enimmäkseen toivottavana (68 % vastaajista). Vähiten toivottavana erikoistumiskehitystä pitivät kunnan palveluksessa toimivat vastaajat. Myös kolmannella sektorilla ja freelancereina toimivat vastaajat pitivät muutosta vähemmän toivottavana kuin muut. Vastaavasti ammattiin johtavan kulttuurituottajakoulutuksen integroiminen muiden koulutusalojen sisään aloittain erikoistuneiden kulttuurituottajien tuottamiseksi oli takulaisten mielestä enemmän todennäköinen ja toivottava kuin epätodennäköinen ja epätoivottava muutos. Erityisesti ylemmät toimihenkilöt pitivät muutosta toivottavana.

“Tarvitaan sekä moniosaajia että erikoistuneita. Varmasti osa kulttuurituottajakoulutuksesta integroituu muihin, esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan koulutuksiin, mikä on toivottavaa. En usko kuitenkaan kaiken integroituvan muihin koulutuksiin enkä myöskään toivo sitä. Peruskoulutuksen määrän toivon nousevan, jos työpaikkoja on riittävästi valmistuville, mutta en muussa tapauksessa. Sama koskee kysymystä täydennyskoulutuksesta ja maisteritasosta.” (Kulttuuriyrittäjä)

“Kuvataiteilijan ja tuottajan yhdistelmä on ongelmallinen. Kuvataiteilijuus vaatii 110%. Toisaalta mukaan tarvitaan alassa sisällä olevia tuottajia, jotka kuitenkin pystyvät lykkäämään omat taitelijuutensa intentionsa sivuun.” (Kuvanveistäjä)

Ammattiin johtavan kulttuurituottajien peruskoulutuksen määrää vastaajat pitivät pääosin riittävänä tai liiankin suurena. Keskeinen huolenaihe oli työtilaisuuksien riittäminen lukumäärältään kasvavalle tuottajien joukolla. Tässä nähtiin taustalla myös alueittain tehtyjä eroja: eri alueilla koulutuksensa saaneet työllistyvät varsin erilalla. Pääkaupunkiseutu nostettiin erikseen esille tuottajan työllistymisen kannalta hyvänä koulutusympäristönä. Samalla pohdittiin pienempien paikkakuntien tarjoamien verkostojen kykyä työllistää uusia tuottajia. Vain noin joka kolmas piti kulttuurituottajien peruskoulutuksen lisääntymistä todennäköisenä tai toivottavana.

”Toki toivoisin kulttuurituottajille riittävän töitä jatkossakin, mutta jotain kulttuurituottajien koulutukselle tulisi tehdä. Pääkaupunkiseudulla koulutetut käsittääkseni työllistyvät hyvin, mutta pienempien paikkakuntien ammattikorkeakouluista valmistuvat eivät tunnu työllistyvän alalle. Ehkä erikoistuminen ja työharjoittelujen selkeämpi ohjaaminen voisi auttaa asiassa?”
(Projektikoordinaattori)

”Huonon työllisyystilanteen takia koulutusmääriä on pakko pienentää. Resursseja siirtynee täydenniskoulutuksen suuntaan.”
(Kulttuurituottaja)

Koulutuksen pääpainon nähtiin siirtyvän vuoteen 2020 mennessä jo ammatissa toimivien täydenniskoulutukseen ja maisteritasolle. Painopisteen siirtymistä pidettiin todennäköisenä (63 % vastaajista) ja vielä useammin toivottavana (72 % vastaajista). Tämä on varsin luonteva vastaus etenkin jo korkeakoulutuksessa olevien tai sieltä valmistuneiden takulaisten arviointina. Koulutuksen tason rinnalla tärkeäksi koettiin koulutuksen laatu, jolla viitattiin etenkin kulttuurituottajien täydenniskoulutuksen kehittämishaasteisiin.

”PÄTEVÄÄ täydenniskoulutusta, jota nykyisin ei ole tarjolla kulttuurituottajien ammattinimikkeille tarjottuna. Itsekin olen osallistunut muiden alojen koulutukseen ja hankkinut lisäpätevyyttä ja tutkintoja.” (Kulttuurisihteeri, eläkkeellä)

Myös kulttuurin integroituminen muihin aloihin ja siten kulttuurituotannon laaja-alaisen koulutuksen lisääntyminen nähtiin todennäköisenä ja vielä useammin toivottavana muutoksena. Ero miesten ja naisten välillä oli kuitenkin merkittävä. Yli puolet miehistä piti laaja-alaisen koulutuksen lisääntymistä epätodennäköisenä. Miehet pitivät laaja-alaisen koulutuksen lisääntymistä myös vähemmän toivottavana kuin naiset.

Työvoiman liikkuvuus tulee lisääntymään, mutta täydeksi nomadiksi ei toivottavasti tarvitse kenenkään ryhtyä.

3.6 TAKU ja epätyypillisen työn haasteet

Kulttuurituotannon alan välittäjäportaassa työskentelevien työllisyystilanne on varsin moninainen. Kuten tämän tutkimuksen otoksestaikin on havaittavissa, TAKUn jäsenistön ammattinimikkeiden joukko on suuri (ks. Liite 1). Nimikkeet kertovat myös varsin moninaisista toimenkuvista, joissa takulaiset työskentelevät. Nimikkeiden ja tehtävien monipuolisen kirjon lisäksi alan työllisyyttä leimaa työmuotojen kirjo. Työelämässä työsuhteita on jaoteltu tyyppillisiksi ja epätyypillisiksi. Tyyppillinen työ tehdään yhden työnantajan palveluksessa kokopäiväisesti. Kaikki tämän ulkopuolelle jäävä työ on jollakin tavalla epätyypillistä. Epätyypillisuus voi ilmetä esimerkiksi osa-aikaisuutena tai määräaikaisuutena. Kulttuurisektori on nähty yhdeksi epätyypillisen työn edelläkävijäaloista: siellä epätyypillinen työ on ollut normaali käytäntö jo pitkään. Epätyypillinen työ voi näyttäytyä yksilötasolla monipuolisena elannon hankinnan logiikana, jossa voivat yhdistyä esimerkiksi päällekkäin ja limittäin apurahakaudet, sivutoiminen yrittäjyys, freelancer-verokortilla tehtävät toimeksiannot, soviteltu päiväraha sekä suoritus- tai provisiokohtaiset palkkiot. (Halonen 2009a.)

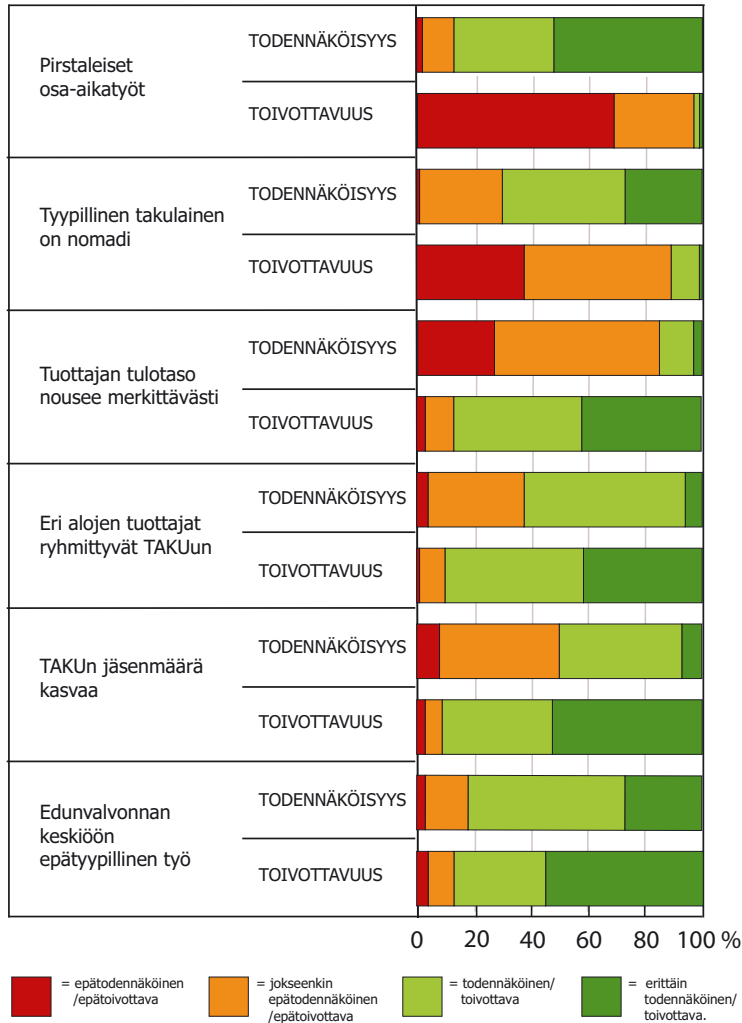
Työelämän haasteet kiinnittyvät keskeisesti TAKU ry:n tulevaisuuden suunnitaviiivojen määrittelyyn. Kyselyssä kysyttiinkin vielä vastaajien näkemyksiä tulevaisuuden työelämän prekaarisuudesta sekä TAKUn roolista kulttuurituotannon alan keskeisimpänä edunvalvojana seuraavien väittämien avulla:

- Elättääkseen itsensä vuonna 2020 pienellä paikkakunnalla kulttuurityöntekijän on tehtävä monia erilaisia osa-aikatöitä myös kulttuurialan ulkopuolella.
- Tyyppillinen takulainen on nomadi, joka siirtyy tapahtumien ja projektien perässä paikkakunnalta toiselle.
- Vuoteen 2020 mennessä tuottajan tulotaso nousee merkittävästi suhteessa suomalaisten keskiansioon.

- Eri aloilla toimivat tuottajat ryhmittyvät ammatillisesti TAKUun.
- TAKUn jäsenmäärä kasvaa alan työllisyyden nopean kasvun myötä
- Vuonna 2020 takulaisten edunvalvonnan keskiöön on noussut epätyypillisen työn juridisen aseman parantaminen ja sosioekonomisen turvaverkon rakentaminen.

AEK on teettänyt jäsenkyselyn, jossa yli 2000 informanttia arvioi mm. työtilannettaan ja sen reunaehdoja vuonna 2025 (Akavan Erityisalojen... 2010,). AEK:n jäsenistön näkemyksissä suurin enemmistö uskoi elinikäisten työpaikkojen siirtyvän historiaan ja markkinavoimien sanelevan

KUVIO 8. Näkemyksiä TAKUn ja tuottajantyön tulevaisuudesta.

yhä pidemmälle sen, millä aloilla löytyy työpaikkoja. Takulaisten ajatukset tuntuvat seurailevan varsin hyvin AEK:laisten yleistä näkemystä.

Lähes kaikki vastaajat pitivät todennäköisenä, että elättääkseen itsensä vuonna 2020 pienellä paikkakunnalla kulttuuriryöntekijän on tehtävä monia erilaisia osa-aikatoivia myös kulttuurialan ulkopuolella. Tulevaisuudennäkymä sirpaleisella työuralla oli kuitenkin vastaajille hyvin vahvasti ei-toivottava. Sirpaleisuuden myötä uhkana on, että työelämä rakentuu jatkuvaan uusien työtilaisuuksien etsintään, jolloin tuottaja ei voi paneutua häiriöttä nykyisiin tehtäviinsä (Halonen 2009a). Vain neljä kyselyyn vastannutta henkilöä piti töiden sirpaloitumista ja erilaisilla osa-aikatoivilla elannon hankkimista toivottavana.

”Pienillä paikkakunnilla tilanne on jo nykyisin huono. Pelkästään kulttuurisektorilla on vaikea työllistyä. Tuotantorakenteiden vahvistaminen maakunnissa tuo ratkaisuja.” (Tuottaja)

Työn pirstaloitumista hieman epätodennäköisempänä, mutta silti todennäköisenä tulevaisuuden suuntana vastaajat pitivät sitä, että vuonna 2020 tyypillinen takulainen on nomadi, joka siirtyy tapahtumien ja projektien perässä paikkakunnalta toiselle. Nomadius ei myöskään ollut vastaajille yhtä paha uhakuva kuin elannon kasaaminen erilaisista osa-aikatoivistä, joka kymmenes vastaaja piti töiden perässä muuttamista toivottavana tulevaisuudenkuvana.

Työn merkitys on tekijälleen paljon laaja-alaisempi kuin pelkkä toimeentulon hankkiminen (Halonen 2009a; Akavan erityisalojen...2010). Silti myös työstä saatava rahallinen korvaus on keskeinen työn tekemisen funktio. Kulttuurin väittäjäportaatan ammatit ovat olleet korkeakoulutettujen keskuudessa yksi heikoimmin palkatuista asiantuntijaryhmistä. Takulaisen keskiansio oli 2010 vuoden lokakuussa 2320 euroa. Samaan aikaan suomalaisen keskiansio on 2 900 euron luokkaa ja korkeakoulutuksen saaneiden keskiansio jo pitkälti yli 3000 euroa kuukaudessa (Palkat ja työvoimakustannukset,

Tilastokeskus 2010). Lähes kaikki vastaajat toivoivatkin, että vuoteen 2020 mennessä tuottajan tulotaso nousee merkittävästi suhteessa suomalaisten keskiansioon. Nykyinen heikko tulotaso liitettiin useissa vastauksissa koettuun mielipideilmastoon, joka vähättelee kulttuurituottajan ammattia. Miehillä tulotason suhteellinen nousu oli kuitenkin vähemmän toivottava muutos kuin naisilla. Vankkumattomasta toivosta huolimatta muutosta piti todennäköisenä vain 15 % vastaajista.

”Elättääkseen itsensä vuonna 2020...” on kauhea ajatus, joten pyrin omalla toiminnallani taistelemaan kulttuurituottajien vaki-naisten työsopimusten ja työn vaatavuustason mukaisen palkkauksen puolesta. Kulttuurituottajien ammattia osittain vähätellään...” (Kulttuurituottaja)

Eri aloilla toimivien tuottajien ammatillinen ryhmittäminen TAKUssa oli vastaajien mielestä toivottava ja myös kohtalaisen todennäköinen muutos. TAKUn jäsenmäärän kasvu alan työllisyyden nopean kasvun myötä jakoi vastaajat kahtia. Joka toinen takulainen uskoi työllisyyden ja sitä myöten jäsenmäärän kasvuun.

”Humanististen matalapalkka-alojen edunvalvonnan historia ei anna syytä toiveikkuuteen juuri millään muulla saralla kuin ehkä työolojen laillisuuden noudattamisessa. Alan ylikoulutus ei voi enää jatkua.” (Hankekoordinaattori)

Jo 1970-luvulla alkaneen julkishallinnon virkarakenteen kasvun jälkeen kulttuurialan vakituisten työsuhteiden määrän on vähentynyt vuodesta 1993 alkaen. Vakituisten virkojen vähenemisen pelättiin jatkuvan tulevaisuudessakin. Vastaajat pitivät pääosin todennäköisenä ja toivottavana epätyypillisen työn juridisen aseman parantamisen ja sosioekonomisen turvaverkon rakentamisen nousemista takulaisten edunvalvonnan keskiöön

”Kulttuurituottajat viranhaltijoina tulevat olemaan yhä piene-

nevä porukka. Siksi kulttuurituottajien olisi hyvä tutustua perusteellisesti johonkin taiteenalaan ja osata sitä ostopalveluihin siirryttäessä.” (Kulttuurisihteeri)

”TAKU paitsi edistää taide- ja kulttuurialan kehittymistä, ymmärtää myös tuotantopuolen työntekijöiden tarpeita ja toiveita. Näiden osuus edunvalvonnassa tulee kasvamaan jatkuvasti. Työvoiman liikkuvuus tulee lisääntymään, mutta täydeksi nomadiksi ei toivottavasti tarvitse kenenkään (tahtomattaan) ryhtyä. Tulotason nouseminen on toki suotavaa, mutta hidasta.” (Tuottaja)

Kulttuurialalla kannetaan myös huolta ns. pakkoyrittäjyyden tai vastentahtoisen yrittäjyyden lisääntymisestä. Esimerkiksi siivoojia, vahtimestareita ja kiinteistöhuollon henkilöstöä on jo pitkään ulkoistettu omiksi toiminimikseen ja sidottu samalla kuitenkin tekemään työnsä alihankintakumppanuuteen velvoittavien sopimusten pohjalta tietyille toimeksiantajalle. Sama ilmiö on nähtävissä esimerkiksi esiintymistoiminnan osalta muusikoiden työtilanteessa. Takulaisten vastauksissa nousi esille myös huoli vastentahtoisen yrittäjyyden jo käynnissä olevasta leviämisestä kulttuurisektorin väittäjäammatteluihin.

”Taidealan ihmisiä myös pakotetaan muuttamaan yrityksiksi, eli ottamaan toiminimi, vaikka työ, jonka toiminimellä tekee, olisi erittäin paljon työsuhteen kaltainen.”

3.7 Tuottaja kokoaa yhteisöjä

TAKU ry:n jäsenistölle pidettiin työpaja osana yhdistyksen vuosikokousta Hämeenlinnassa 9.4.2011. Pajaa vetivät Katri Halonen ja Laura-Maija Hero. Lisäksi mukana oli Tuottaja2020 -hankkeen Noviaa edustavana tutkijana Leena Björkqvist. Pajassa esiteltiin 12:lle takulaiselle tässä raportoidun, Tuottaja2020 -hankkeen osana tehdyn kyselyn tuloksia ja pohdittiin pienryhmissä etenkin yhteisöllisyyttä tuottajan osaamishaasteena.

Paja aloitettiin totuuden torvi -harjoitteella, jossa osallistujat jaettiin kahteen ryhmään. Toinen ryhmistä näki asiat synkkänä ja toinen yltyöpositiivisena. Synkät ajatukset tulkittiin uhkiksi ja positiiviset ajatukset vahvuuksiksi. Eniten ajatuksia nousi esille kahdesta väittämästä:

”Kulttuurialan tulevaisuus on takulaisille ruusuinen”

UHAT	VAHVUUDET
<ul style="list-style-type: none"> • pitkäjänteisyys on kadonnut • sivistymättömyys, tyhmyys • kansallismielisyys, epävarmuus • Y-sukupolven holtittomuus • rahoituksen ja arvostuksen puute 	<ul style="list-style-type: none"> • työlleen omistautuminen • elävä projektikenttä • täynnä mahdollisuuksia • X-sukupolven vanhoillisuus

Uhkakuvissa korostui yhteiskunnan muuttuminen yhä lyhytjänteisemmäksi ja populaarikulttuureja suosivaksi. Etenkin korkeatasoisen taide-toiminnan arvostuksen ja sen puutteen myötä rahoituksen vähäisyys koettiin uhkana. Toisaalta itse toimijat omistautuvat kulttuuriryölle ja

kehittävät sitä monipuolisesti projekteittain. Kulttuurin koetaan antavan toimintakenttänä valtavasti mahdollisuuksia. Väittämässä näyttäytyivät myös eri sukupolvien väliset erot. Asian korostuminen johtunee ainakin osittain siitä, että asia oli ollut TAKU ry:n kevätkokouksessa edellisenä päivänä voimakkaasti esillä.

Toisessa totuuden torvi -väittämässä pohdittiin TAKUn ja takulaisten vaikutusmahdollisuuksia tulevaisuuden kulttuurikentän keskeisenä rakentajana.

TAKUlla on aito mahdollisuus vaikuttaa kulttuurisektorin kehitykseen

UHAT	VAHVUUDET
<ul style="list-style-type: none"> • ammattiyhdistystoiminta vanhanaikaista • TAKU on pieni yhdistys • Perinteiset "suo, kuokka ja Jussi" -arvot rajoittavat vaikutusmahdollisuuksia • kaikki ovat yksilöitä -> löytyykö yhteinen tahtotila? • toiminta vanhanaikaista, ankeaa • X-sukupolvi kulkee omien trendiensä perässä 	<ul style="list-style-type: none"> • hyvät verkostot ja yhteistyötaidot • kulttuuripoliittinen ohjelma • luovuus ja monipuolisuus • nopea, pieni ja ketterä • monipuoliset (virtuaaliset) välineet • monikulttuurisuus ja -puolisuus

TAKUn uhkiksi koettiin ammattiyhdistystoimintaan liitettävä vanhanakaisuuden leima, joka saattaa haitata jäsenhankintaa ja pitää TAKUn varsin pienenä yhdistyksenä ammattiyhdistyskentän suuriin toimijoihin

verrattuna. Toisaalta pienuus yhdistettiin myös toiminnan nopeuteen ja ketteryyteen. Uhkana nähtiin, että yhteiskunnassa vallitsevat arvot saattavat rajoittaa vaikutusmahdollisuuksia.

TAKUn jäsenistö on varsin monipuolinen otos kulttuurikentän toimijoista. Tämä nähtiin rikkautena ja vahvuutena, mutta yhteisen tahtotilan löytämisen kannalta myös haastavana. Tähän liittyen koettiin yhteinen kulttuuripoliittinen ohjelma yhdeksi TAKUn vahvuudeksi. TAKUn vahvuuksiksi nähtiin myös monipuoliset ja hyvät yhteistyöverkostot sekä taidot toimia niissä hyödyntäen monipuolisesti uutta kommunikaatioteknologiaa.

Totuuden torvi -tehtävän jälkeen Halonen esitteli TAKU-kyselyn ensimmäisen syklin tuloksia sekä muutamia etenkin kuluttajien käyttäytymiseen liittyviä tulevaisuuden trendejä. Esielmään valitussa näkökulmassa korostettiin yllätyksellisten yhteisöjen merkitystä, kaupunkitilan monipuolista hyödyntämistä leikkikenttänä, reaali- ja virtuaalitodellisuuden tietoista sekoittamista sekä taiteilijan, tuottajan ja yleisön välisten roolijakojen muuttumista. Lisäksi pohdittiin patkätöitä sitoutumisen ongelmana ja kulttuurin roolia hyvän, asiantuntijoita sitouttavan organisaatioympäristön ja –kulttuurin rakentajana.

Keskeiseksi pienryhmätyöskentelyn teemaksi nostettiin tulevaisuuden yhteisöt ja niiden rooli tuottajan työssä. Koettiin, että taiteilijan ohella tuottajan katseen tulee kääntyä yhä aktiivisemmin yhteisöihin ja prosesseihin, jotka tuottavat uusyhteisöllisyyttä.

Yhteisön näkökulmasta korostettiin toiminnan jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä. Hyvä yhteisö koettiin jokseenkin stabiiliksi.

"Ihmiset on saatava jotenkin sitoutettua. Niille on saatava yhteinen päämäärä ja idea. Ja sen pitää kantaa. Että syyn pitää pysyä ja sen pitää olla haastava, se ei saa olla liian helppo"

Toisaalta stabiilius sisältää myös uhan klikkiytymisestä ja aktiviteetin hiipumisesta. Korostettiin, että pitäisi olla valmiuksia myös lopettaa yhdistyksiä: "yhteisöistä on myös osattava luopua, että ei pidetä aina vaan pystyssä". Tässä koettiin myös selkeitä sukupolvieroja. Etenkin nuoremmat sukupolvet ovat tottuneet projektimaisuuteen: asiat kootaan ja niistä luovutaan. Sen sijaan vanhempien sukupolvien kehittämissympäristö on ollut prosessimaisempaa; on rakennettu instituutioita ja tavoiteltu pysyvyyttä ja vakiintumista. Toisaalta lopettamisen dynamiikan ohella nähtiin, että osa toiminnasta muuntautuu kuluttajiensa mukaan, radikaalistikin.

"Esimerkiksi meillä on tällainen urheiluseura, joka on ikääntynyt... että ei ne tee enää urheilua, vaan voi tehdä niin kuin teatterimatkoja. Ja se keskittyy siihen porukan yhteisöllisyyteen, joka on joskus 30 tai 40 vuotta sitten lähtenyt liikkeelle siitä urheilusta mutta sitten muuntunut."

Muutosta haetaan usein uusien toimijoiden kautta. Tässä koettiin, että katse käännetään yleensä iältään nuorempien aktivointiin. "Aina halutaan uusia nuoria, ei nähdä, että nuori voi olla yhtä kuin uusi. Että vanhakin voi olla toiminnassa uusi ja siksi tärkeä."

Yleisö tulisi saada mukaan toiminnan suunnitteluun. Osallistava suunnittelu pitäisi aloittaa jo alkuideoinnista. "Että mä olen tapahtumatuottaja ja meillä ajatellaan, että me ollaan niitä generaattoreita. Mutta pitäisi ottaa yleisö mukaan jo alkuideointivaiheessa." Esimerkiksi markkinoinnin alueella löydettiin paljon etua monipuolisesta osallistumisesta. Lähtökohtana pitää olla se, että tiedostetaan osallistettavien tarpeita. Tuottajan haasteeksi tulee omien intressien esittelyyn perustuvan agitoinnin sijasta asiakkaan osallistumismotiivien pohtiminen ja niihin vetoaminen.

Yhdeksi keskeiseksi haasteeksi nostettiin osallistujien saaminen liikkeelle. Jotta yhteisöprojektit olisivat toimivia, niissä pitäisi olla riittävä määrä osallistujia. Yhdessä työryhmässä jaettiin tästä onnistunut esimerkki. Jyväskylän yläkaupungin yö-tapahtuman osana yleisöä kerättiin sosiaalisen median kautta jonottamaan oikeaa leipää. Yleisöllä oli myös mahdollisuus osallistua performanssin tekemiseen kirjoittamalla ruokaan liittyviä ajatuksia. Tempaus oli Teatterikone -nimisen ryhmän yhteisötempaus, joka toimi samalla myös onnistuneena markkinointivälineenä. Toisaalta ryhmässä mietittiin myös, voisiko sosiaalinen media olla pikemminkin kokoontuneiden yhteisöjen jatke: jospa onkin luontevampaa ensin koota reaalityodellisuudessa ihmiset yhteen ja sitten jatkaa toimintaa virtuaalityodellisuuden tukemana?

Työpajassa nostettiin esille, että lähtökohdan pitää osallistavissa prosesseissa kummuta yhteisöistä, mikä on siirtymä taitelijälähtöisestä prosessiajattelusta. Lisäksi koettiin tärkeänä lähtökohtana spontaanisuus ja kulttuuritoiminnan vieminen suoraan sinne, missä ihminen on. Taiteen vieminen sinne, missä sitä ei yleensä ole, nähtiin monessa mielessä hyvänä. Yleisö kokee

yllätyksen ja toisaalta ei joudu näkemään lisävaivaa kokemuksen äärelle tulemiseksi. Yksi ryhmä pohti kuntosalia kulttuurielämysten ympäristönä.

”Kulttuuri ja taide viedään paikkoihin, joissa ihmiset jo ovat. Meitä kiinnosti etenkin työhyvinvointi. Että voisi mieltä enemmän yhteistyötä esimerkiksi liikuntapuolen kanssa ja kehitellä kuntosaleja virikkeellisemmäksi paikaksi, joissa kulttuurikin olisi huomioitu. ... TAKUn rooli voisi olla näiden yhteistyökuvioiden rakentaja. Että autettaisi, ettei taide ja liikunta ole jotenkin kaukana toisistaan.”

Yhteisöllisyyden rakentamisen muuntuminen keskiöön ja kulttuurin vieminen jo olemassa olevien yhteisöjen luokse ovat haasteita tuottajien ammattikunnalle. Kulttuurin vieminen erilaisiin tiloihin on voimistunut runsaasti jo pidemmän aikaa. Sen sijaan erilaisia keinoja sitouttaa ihmisiä mukaan koko kulttuurisiltöiseen prosessiin pelkän kuluttaja-yleisö-roolin sijasta etsitään parhaillaan.

”Tuottaja tukee, kannustaa ja sanoo, että tee, tee, tee. Että hyvä juttu! Ja auttaa sitten löytämään siihen niitä muita samanhenkisiä mukaan... Fasilitaattori antaa sen toiminta-alustan missä toimiva. Mutta ne osallistujat sen sitten toteuttaa sen jutun.”

Prosessinäkökulmassa korostuu tuottajan uusi rooli verrattuna aiempaan kulttuurisihteerin rooliin. Kulttuurisihteerin liitettiin mielikuvia, joissa yleisöllä on varsin passiivinen rooli. Samalla prosessinäkökulmasta kulttuuri nähdään taitelijaneron johtamaksi, mystifoiduksi luomisprosessiksi, jossa tuottajalla ja yleisöllä on lähinnä statistin rooleja.

”Sihteerihommassa olet vain auttanut taiteilijaa ja ajatellut, että et vaikuta mihinkään vaan olet vaan nöyrä palvelija. Että nyt pitää verkostoida ihmisiä... sekä kolmannen sektorin toiminnan, että suorien kansalaiskontaktien kautta.”

Yksi työpajaryhmistä rakensi yllätyksellisiin tapahtumiin tähtäävän tuottajan roolia seuraavasti:

”Tarvitaan ideanikkari, toimijat ja tuottaja toimii fasilitaattorina ja luo toiminta-alustan. Ja sitten on osattava luopua. Tuottaja katsoo, että prosessi toimii ja osaa myös luopua kun huomaa, että prosessi ei enää toimi. Tämän taustalla on tärkeää avata hallintorakenteita.”

**TAKUlaisessa dystopiassa
liu'utaan kohti kansainvälisten
toimijoiden hallitsemia mono-
polisoituvia markkinoita.**

4 Pohdinta

Vastanneet olivat yllättävän yksimielisiä eri väittämien toivottavuudesta ja todennäköisyydestä. Mikäli vastauksissa oli suurta hajontaa, se liittyi usein väittämän moniin merkityksiin, joita sitten avattiin kyseisen väittämäosion avoimessa kommenttilaatikossa. Esimerkiksi formaattien yleistyminen jakoi mielipiteitä. Tarkemmin katsottuna kuitenkin formaattien leviämisen kannattajat kytkivät formaattiajattelun vapaissa osioissa laadun standardointiin, kun taas formaattien vastustajat käsittivät termillä ulkomaalaistaustaisten sarjatuotantojen teollisuontoisen tehtailun.

Vastauksista eroteltiin ne, joihin joko alle 25 % tai yli 75 % vastanneista antoi myönteisen tai kielteisen arvion. Näiden vastausten osalta takulaiset olivat siis varsin yksimielisiä. Varsin yksimieliset arviot saaneet vastaukset jaettiin neljään ryhmään, jotka ovat todennäköinen ja epätodennäköinen tulevaisuus sekä toivottu ja epätoivottu tulevaisuus. Näistä eriteltiin aluksi todennäköisten tulevaisuuskuviin kolme yksimielisimmän arvion saanutta näkökulmaa.

EPÄMIELUIZA TODENNÄKÖINEN TULEVAISUUS	MIELUIZA TODENNÄKÖINEN TULEVAISUUS
<ol style="list-style-type: none">1. tuottajien työssä korostuu yhä enemmän osa-aikaisuus ja nomadina työtilaisuuksien perässä kulkeminen2. tuottajien tulotaso ei nouse merkittävästi3. tuotetaan yksilöllisiä huippuelämyksiä varakkaille.	<ol style="list-style-type: none">1. kansainväliset verkostot korostuvat2. TAKUn edunvalvontatyö keskittyy epätyypillisen työhön3. pienten alihankkijoiden käyttö lisääntyy

Epämieluisa tulevaisuus tiivistyi voimakkaimmin skenaarioon, jossa työllisyystilanne on vaikea. Sen taustalla on tuottajakoulutuksen myötä lisääntyvä kilpailu töistä, jotka ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja edellyttävät valmiutta liikkua eri paikkakuntien välillä. Kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon liittyy myös pelko heikosta tulotasosta, joka ei nouse runsaan tuottajatyövoiman tarjonnan vuoksi.

Kulttuurituotannon alasta osa on organisoitunut vahvojen, julkisen sektorin rahoittamien instituutioiden varaan. Niissä on totuttu tyypillisesti vakituisiin työsuhteisiin yhden työnantajan palveluksessa. Toisaalta osa kulttuurin ns. vapaata kenttää on perinteisesti organisoitunut produktioittain koottavien tuotantotiimien varaan epätyypillisen työn eri muotoina, joissa yhdistyvät esimerkiksi apurahat, sivutoiminen yrittäjyys, freelancer- tai tavallisella verokortilla tehtävä työ, palkat ja palkkiot. Kehitys kohti työsuhteitaan yhä epävarmempaa työympäristöä toi mukanaan yksimielisimmän tuomion epämieluisimpana, mutta samalla erittäin todennäköisenä tulevaisuutena.

Kulttuurialoja on totuttu pitämään epätyypillisen työn edelläkävijäalana, koska siellä eri ansaintalogiikkoja yhdistelevä portfoliotulo on muihin toimialoihin verrattuna tyypillisempää (Halonen 2009a). Kehityssuunnaksi on arvioitu, että myös monet muut alat kulkevat kohti yhä epätyypillisempää työtä. Epätyypillisellä työllä viitataan kaikkeen siihen työhön, jota ei tehdä päätoimisesti yhden työnantajan palveluksessa. Mikäli epätyypillistä työtä pidetään yhtenä tulevaisuuden keskeisistä työn muodoista, täytyisi löytää ratkaisuja siihen liittyvän yksilöä koskevan epävarmuuden, sitoutumattomuuden ja riskien hallintaan. Tämä haluttiin nostaa edunvalvonnan keskiöön. Edunvalvonnan näkökulmasta kyse on kuitenkin vaikuttamismekanismien löytämisestä varsin laajaan, koko työelämän monisyistä muutosprosessia koskevaan haasteiden vyyhtiin. TAKUlle jää tehtäväksi edelläkävijän aseman ottaminen juuri epätyypillisten töiden karikkojen väistämisen keinojen etsijänä ja ratkaisujen valvartajana.

Todennäköisen tulevaisuuden ohella pyrittiin hahmottamaan väittämien avulla myös toivottuja utopioita ja epämieluisia dystopioita. Näistä nousi kumpaisestakin viisi keskeisintä näkökulmaa, joista takulaiset olivat huomattavan yksimielisiä.

EPÄTOIVOTTU TULEVAISUUS (DYSTOPIA)	TOIVOTTU TULEVAISUUS (UTOPIA)
<ol style="list-style-type: none"> 1. tuotettavien sisältöjen kotimaisuusaste puolittuu 2. julkinen sektori perääntyy rahoittajaroolistaan 3. pienet alihankkijat (etenkin kalusto, turvallisuus & jätehuolto) fuusioituvat suuriin 4. viranomaisvalvonta tiukentuu 5. sisältöjä tarjotaan kalliimmalla hinnalla räätälöitynä yhä harvemmalle 	<ol style="list-style-type: none"> 1. kulttuurituotannon sisällöt laajenevat ja monipuolistuvat 2. uuden luominen siirtyy yhteiskunnallisen kehityksen ytimeen 3. pienten alihankkijoiden käyttäminen lisääntyy 4. matkailu-, sosiaali- ja terveysalan kanssa tehtävä yhteistyö lisääntyy 5. tuottajakoulutuksen pääpaino siirtyy täydennys- ja maisteritason koulutukseen

Todennäköisyyksien keskittyessä etenkin työsuhteen laatuun ja työympäristöön toiveet kohdistuivat enemmän kulttuurin sisältöihin ja rooliin yhteiskunnassa ja eri toimialoilla. Dystopian aineksia ovat liukuminen kulttuurisältöjen ja organisoimisen tapojen viemänä kohti kansainvälisten toimijoiden hallitsemia monopolisoituvia markkinoita. Tämä nähtiin uhkana sisältöjen kotimaisuusasteelle sekä alan organisoimiselle pienten alihankintaverkostojen varaan. Keskeinen näkökulma on harras toive, jossa kulttuuria on tarjolla kaikille. Suuntaus, jossa tarjottaisiin räätälöityjä palveluita yhä harvemmille maksukykyisille asiakkaille, nähtiin erittäin negatiivisena kehityskulkuna. Julkisen sektorin muutokset nousivat vastauksissa keskeiseksi näkökulmaksi. Uhkana nähtiin julkisen sektorin perääntyminen rahoittajan ja kulttuurin edistäjän roolista ja keskittyminen viranomaisvalvontaan.

Takulainen utopia rakentuu kukoistavan kulttuurin varaan. Siinä kulttuurilla on yhteiskunnassa keskeinen asema, sisällöt ovat rikkaita ja monipuolisia ja kulttuurilla on rooli kehityksen keskeisenä dynamona. Utopiaa toteuttavat pienet alihankkijat monikansallisten monopolien sijasta, ja sen toteuttamiseen osallistuvat myös esimerkiksi matkailu-, sosiaali- ja terveysala lisääntyvän yhteistyön kautta. Koulutuksen painopiste on peruskoulutuksen sijasta takulaisille ajankohtaisemmassa täydennys- ja maisteritason koulutuksessa. Takulainen utopia on vahva visio kulttuurista, jolla on tärkeä ja tunnustettu asema yhteiskunnassa. Se yhdistää aatteellisesti. Huomioitavaa on, että toivottavassa tulevaisuudessa ei korostunut takulaisen oma rooli toimijana (joka oli vahvin epämieluisan todennäköisen tulevaisuuden elementti), vaan keskiössä oli työn merkitys yhteiskunnalle ja erilaiset kumppanuudet.

Vaikka takulaiset olivat varsin yksimielisiä useita asioista, muutamat väittämät saivat ambivalenttimman vastaanoton. Eniten erilaisia näkemyksiä tuottavat vastaukset liittyivät lähes poikkeuksetta todennäköisyyden arvioihin: tulevaisuuden unelmat olivat varsin selkeitä, mutta niiden todennäköisyys tuotti vastaajien keskuudessa hajontaa. Takulaisilla oli erilaisia näkemyksiä monopolisoitumiskehityksestä, tuottajien organisoitumisesta tuotantotaloiksi sekä koulutuksen kehityslinjoista. Koulutuksen puolella etenkin osaamisen painopisteen muuttuminen kohti erikoisosaamista ja tuottajakoulutuksen integroituminen muun taidealan koulutuksen sisälle olivat aiheita, joista takulaisten näkemykset eivät olleet yhteneviä.

Tuottajantyön kipupisteeksi nousi selkeästi epätyyppillisen työn mukana tulevat riskit työn pysyvyydestä, tulotason vakaudesta ja työllisyyden määrästä. Yhdeksi ratkaisuksi on ehdotettu tuottajien ryhmittymistä tuotantotaloiksi. Tämä epäilytti vastaajia. Ehkäpä organisointimuoto ei takaa työtilaisuuksien määrän vakituisuudesta jatkuvuutta. Organisointimallit eivät kykene vastaamaan työn epävarmuuden haasteisiin,

vaan kaivataan selkeästi laajamittaisempaa pohdintaa ja ratkaisuehdotuksia epätyypillisen työn epävakauden puskurointiin.

Kulttuurituottajien koulutus nostettiin kyselyssä esille Tuottaja2020-hankkeen tavoitteiden vuoksi. Alan koulutus ei välttämättä ole takulaisten näkökulmasta keskeisin kehittämisalue. Toisaalta vastaajien joukossa oli useita opiskelevia kulttuurituottajia, joille kulttuurituotannon alan koulutuksen pohtiminen on erittäin ajankohtaista. Pääsääntöisesti koulutuksen pääpainon toivottiin siirtyvän peruskoulutuksesta maisteritason ja täydennyskoulutuksen suuntaan. Sen sijaan näkemys koulutuksen osaamistavoitteista vaihteli. Osa kaipasi pitkälle erikoistuvaa koulutusta toisten kokiessa tärkeäksi monialaisuuden, syventymisenkin kustannuksella. Tässä kohdin tosin kysymyksenasettelu on ollut hatara: luultavimmin väittämän ajatukset erikoistumisesta ja osaamisen syvyydestä ovat saaneet eri vastaajien ajattelussa varsin erilaisia tulkintoja. Tämän lisäksi näkemykset vaihtelivat myös siitä, tulisiko kulttuurituotannon koulutus upottaa nykyistä tiiviimmin muiden kulttuurialojen koulutuksen sisälle vai rajata yhä tiukemmin omaksi koulutusalueekseen.

Kaiken kaikkiaan aineiston keskeisin sanoma on takulaisten vahva luottamus kulttuurin merkitykseen yksilöille ja yhteiskunnalle. Työtä tehdään antaumuksella ja tulevaisuus halutaan nähdä rikkaan ja monipuolisen kulttuurituotannon leimaamana. Vaikka kyselyssä ei rakennettu tiekarttoja toivotun utopian saavuttamiseksi on selvää, että visio työn tärkeydestä kannattelee kulttuurialan välittäjäporrasta heidän tehdessä arkisia valintojaan ja niiden kautta rakentaessaan kulttuurimme tulevaisuutta. Askelten suunta on selvä, vaikka niiden pituudet vaihtelevat ja ovat toisinaan hapuileviakin.

LÄHTEET

Ahola, Eeva-Katri & Halonen, Katri (2008). Helsinki, the centre of Finnish music industry: gateway to the world and from the world. Helsinki quarterly 3/2008, 36–41.

Akavan Erityisalojen jäsenten suhtautuminen työn tekemiseen ja työelämän pelisääntöihin (2010). Julkaisematon raportti kesäkuussa 2010 kerätyn aineiston pohjalta. Akavan Erityisalat & Infontain oy.

Akavan Erityisalat ry (10/2010). Yhdistyksen jäsensivut <http://www.akavanerityisalat.fi>

Alanen, Aku (2010). Suuret kaupungit hallitsevat kulttuurin taloutta. Tilastokeskus: Tieto & Trendit 4–5/2010.

Firat, A. Fuat & Dholakia, Nikhilesh (2006). Theoretical and Philosophical Implications of Postmodern Debates: Some Challenges to Modern Marketing. Marketing Theory 6(2), 123 – 162.

Halonen, Katri (2006). Kulttuurituottajan ammattispesifi osaaminen. Kasvatus 3/2006, 250–263.

Halonen, Katri (2007a). Open Source and New Media Artists. Human Technology. An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments. Vol 3(1), February 2007, 98–114. Saatavissa osoitteesta: <http://www.humantechnology.jyu.fi/articles/volume3/2007/halonen.pdf>

Halonen, Katri (2007b). Yleismies jantusistafestarispesialisteiksi? Tapahtumatuottajan toimenkuvat. Kirjassa Satu Silvanto (toim.) Festivaalien Helsinki - Urbaanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 139–144.

Halonen, Katri (2009a). Kulttuurituottajat työn ja identiteettien markkinoilla. Työelämän tutkimus 3/2009, 20–31

Halonen, Katri (2009b). Millaisella osaamisella maailmalle? Teoksessa Pia Strandman (toim.) Menestystä maailmalta. Musiikkialan pienyritysten vientivalmiuksien kehittäminen. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 59–63. Ladattavissa osoitteessa http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Menestystae_maailmalta_2009.pdf (luettu 22.10.2010).

Halonen, Katri (2009c). Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä. Kolme tausesimerkkiä musiikkiosaamisen innovatiivisesta käytöstä. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve - Toive - hankkeen osaraportti 2009:2. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala. Ladattavissa osoitteessa: http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/musiikki_hyvinvoinnin_edistajana_halonen.pdf

Halonen, Katri (toim.) (2010). Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Tuottaja2020 -hankkeen julkaisuja 1. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Luettavissa osoitteessa: http://www.cupore.fi/documents/Tuottaja_2020_Kulttuuri_kokoaa2010.pdf

Halonen, Katri (2011). Kulttuuri katalysoi (1. keskeneräisenä julkaisu painos ladattavissa sivustolta tuottaja2020.metropolia.fi)

Häyrynen, Simo (2006). Suomalaisen yhteiskunnan kulttuuripolitiikka. Jyväskylä: Minerva SoPhi 99.

Jäsentieto TAKUlaisista, maaliskuu 2009. Ladattavissa osoitteessa http://www.taku.fi/taku_ry/tietoa_jasenistosta/keita_ovat_takulaiset (luettu 28.10.2010).

Karhunen, Paula & Niininen, Mikko (2003). Taidealan ammattikoulutus – esiselvitys. Taiteen keskustoimikunta, Työpapereita 41. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Kokkonen, Tuija & Loppi, Karla & Karjalainen, Annamari (2002). For free. Selvitys suomalaisen teatterin vapaasta kentästä. Ladattavissa osoitteessa http://www.teatteriliitto.fi/Uudet_netpdf/for_free.pdf (luettu 10.12.2010).

Lagerström, Samu & Mitchell, Ritva (2005). KLEROT I. Taide- ja kulttuurialojen elinkeinorakenteen muutos ja lähitulevaisuuden osaamistarpeet. Helsinki: Kulttuuripolitiikan edistämässätiö Cuporen julkaisuja 9.

Mäkirintala, Eija (2009). Taidetaustaisen osaamisen hyödyntäminen yritysten kilpailukyvyyn vahvistamisessa. Helsinki: Luova Suomi -hanke & Cupore. Ladattavissa osoitteessa http://www.luovasuomi.fi/images/stories/Taidetaustainen_osaaminen_Makirintala_final_291009.pdf (luettu 8.12.2010).

Palkat ja työvoimakustannukset. Tilastokeskuksen tilastoja. Ladattavissa osoitteessa http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_palkat.html (luettu 26.1.2011).

Porter, Michael (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance, New York, NY The Free Press

KUVAT

Kaikki piirroskuvat: **Laura-Maija Hero**

© Blackburn Photo (Flickr.com).....	Kansi
© Duchamp (Flickr.com).....	7
© Joe Shlabotnik (Flickr.com).....	9
© Alexander Henning Drachmann (Flickr.com)	12
© Jayel Aheram (Flickr.com)	13
© André Mouraux (Flickr.com).....	14
www.office.com	15
© Daniel Kruczynski (Flickr.com)	20
© Benny Mazur (Flickr.com).....	22
© Erik Forsberg (Flickr.com).....	24
© Sherman Geronimo-Tan (Flickr.com)	26
© U.S. Army (Flickr.com)	27
© tanakawho (Flickr.com).....	29
© Ward Kadel (Flickr.com)	31
© Tup Wanders (Flickr.com).....	32
© Zeali (Flickr.com).....	35
Hel Yes! Adam Laycock.....	36
© Lisa Vanovitch (Flickr.com)	37
© madmolecule (Flickr.com)	38
© takomabelot (Flickr.com)	40
© McKay Savage (Flickr.com).....	42
www.office.com	43
Katri Halonen	46
Laura-Maija Hero.....	48
Laura-Maija Hero.....	49
© Mikko Luntiala (Flickr.com).....	50
© Felipe Venancio (Flickr.com)	52
© phault (Flickr.com).....	53

ENGLISH SUMMARY

How do cultural intermediaries see the future of cultural production? Will monopolization, marketization, formatization and privatization become integral parts of the future Finnish cultural life?

This report deals with the future of cultural production, namely event production as seen by the wide variety of occupations working in the field of cultural management. The informants hold a background in public funding institutions (namely government and communal sectors), semipublic funding institutions (receiving an essential part of their finances from the public sector) and private sector working outside the subsidized field of culture.

Cultural managers in Finland have organized themselves under several different trade unions. The biggest cultural producers(‘) and managers(‘) union is The Art and Cultural Professionals’ Trade Union (TAKU). The members of TAKU have served as the informants in this study.

The Art and Cultural Professionals’ Trade Union (TAKU) was founded in 1975 as one of the member affiliates of Akava Special Branches, which is a member of the central union Akava, namely the Confederation of Unions for Professional and Managerial Staff in Finland. TAKU has almost 3000 members (2011). The average monthly income for a member is 2320€ (2010). About one third of the members work in the public sector, one third in the private sector and NGOs and one third are student members. Most of the members have a university level education or are studying towards one. The members typically work as culture or arts specialists ; in managerial positions, development work, teaching and research as well as in producing and managing cultural products and services. Over 80% of the members are female.

To find out how people in the cultural management field view the future of culture and cultural events, a web based questionnaire was made. The questionnaire included statements concerning several different themes. The statements arose from the previous results of Tuottaja2020 (Producer 2020) forecasting project. The informants answered whether the given statement was likely to become real by the year 2020 and whether the described development was desirable. The questionnaire included also a field for free commenting in the end of each section. The plea for taking the questionnaire was e-mailed to 2769 members of TAKU. Only 128 members filled in the questionnaire. However, the data analysis showed that the divergence was quite small for most statements and hence the results are likely to represent the views of TAKU reasonably well. In addition to the questionnaire, a future oriented workshop was arranged with a dozen of TAKU members. The workshop focused on the changing role of a cultural manager.

After analyzing each of the statements and themes separately, the questions that produced under 25 or over 75 percent positive or negative answers were separated from the others. These statements were the ones that TAKU members agreed on most clearly.

What was seen as a likely, but not a desirable option, was moving from place to place due to temporary and part time work opportunities. It was also commonly agreed that the income level of cultural managers is not likely to rise notably. A future, where international networks are emphasized and small scale entrepreneurs are utilized more in event production were seen as both likely and desirable.

In the public sector, stable vacancies are the norm. On the other hand, in the so called "free field" the production groups and ensembles are formed per production. So, the production managers can have an income puzzle formed by grants, part time entrepreneurship, freelance work and salaries from different organizations. This kind of untypical work is

likely to become more common in other fields, as well. The informants wanted to see political work towards finding ways to reduce the uncertainty, lack of commitment and risks of untypical work.

Dystopia, namely the unwanted future of TAKU members appeared as follows: the Finnish cultural content is replaced to a large extent by foreign formats and big multinational production companies buy smaller companies and thus gain a monopoly position. TAKU members don't want to see a future, where tailored services are produced at a high price to a few well off customers. TAKU members' clear statement was that culture should be available to all. The public sector (government and communities) supports culture by running communal cultural services as well as by supporting NGOs and free ensembles and productions. Dystopia for the cultural producers and managers means the end of public funding for culture.

Utopia, the wanted future, is one where culture blossoms in rich and diverse art contents in the society as a whole. Creativity is the key catalyst for development in the country. Instead of massive multinational monopolies, small subcontractors make the utopia happen. Co-operation with tourism as well as social and health services is well developed and enriching.

It was interesting to note that the future wishes of TAKU members had to do with the cultural content and the role of culture in the society. It can be concluded, that TAKU members believe strongly in culture. They believe that culture is meaningful and necessary for individuals as well as the society as a whole.

LIITE 1. Vastanneiden ammattinimikkeet

lkm	Ammattinimike
30	kulttuurituottaja, tuottaja
16	taiteilija, laulaja, kuvataiteilija, muotoilija, puvustaja, graafinen suunnittelija, kuvittelija, dramaturgi, kuvanveistäjä, taidemaalari
9	kulttuurikoordinaattori, projektikoordinaattori, tuotantokoordinaattori, hankekoordinaattori, näyttelykoordinaattori
7	toiminnanjohtaja, johtaja, kulttuurijohtaja
7	taiteen maisteri, filosofian maisteri
7	viestintäsuunnittelija, markkinointisuunnittelija, projektisuunnittelija
5	lehtori, opettaja
5	teatteri-ilmaisun ohjaaja, sanataideohjaaja, kulttuuriohjaaja, nuoriso-ohjaaja
4	tiedottaja
3	projektipäällikkö
3	tutkimusassistentti, tutkija
3	kulttuurisihteeri
2	asiantuntija, erityisasiantuntija

lkm	Ammattinimike
2	pääsihteeri
2	intendentti
2	amanuenssi
2	palveluneuvoja, palveluasiantuntija
2	vapaa-aika sihteeri, järjestösihteeri
1	kulttuuriyrittäjä
1	tulkki
1	museoavustaja
1	ArtDirector
1	toimittaja
1	museovalvoja
1	verkkotutor
1	festivaalityöntekijä
1	musiikkiteknologi

Arvoisa takulainen

Tällä lomakkeella kartoitetaan ajatuksiasi kulttuurituotannon kentän tulevaisuudesta. Lomake liittyy Tuottaja 2020-hankkeeseen, jonka puitteissa ennakoidaan millaista osaamista tulevaisuuden kulttuurituottaja tarvitsee. Hankkeen toteuttavat TAKUn kanssa kotimaisista kulttuurituotannon alan ammattikorkeakouluista koottu tutkijaryhmä sekä Kulttuuritutkimuksen edistämissäätiö Cuporen tutkijat.

Kysely rakentuu tulevaisuusväittämistä. Tehtävänäsi on arvioida kunkin väittämän toteutumisen toivottavuutta ja todennäköisyyttä. Lisäksi perässä on Miksi? -ruutu, johon toivon sinun kirjailevan väittämien herättämiä ajatuksiasi. Kyselyyn vastaaminen vie noin 20 minuuttia.

Mikäli mieleesi tuli jotain kysyttävää, ota yhteys! katri.halonen@metropolia.fi

Du kan också svara på svenska!

Perustiedot

Mikä on pääasiallinen toimialasi?

Kuivale toimintaasi kulttuurin kentällä. Onko jokin taide/kulttuuriala, yleisösegmentti tai muu tausta, jonka kautta tarkastelet kulttuurialaa?

Mitä ammattinimikettä käytät?

Muutokset kulttuurisisällöissä ja tuotantojen organisoitumisessa

Seuraavassa on lueteltu joukko tulevaisuusväittämiä liittyen kulttuurisisältöihin ja tuotantojen organisoitumiseen. Pohdi omien tulevaisuusajatustesi valossa kuinka **TODENNÄKÖISIÄ** ja **TOIVOTTAVIA** seuraavat väittämät ovat.

Arvioi ensimmäiseen sarakkeeseen väittämän todennäköisyyttä: 1=epätodennäköinen, 2=jokseenkin epätodennäköinen, 3= todennäköinen, 4=erittäin todennäköinen.

Arvioi lisäksi toiseen sarakkeeseen väittämän toivottavuutta: 1=epätoivottava, 2= jokseenkin epätoivottava, 3= toivottava & 4=erittäin toivottava. Lopuksi on vapaa tekstiruutu, johon toivomme sinun perustelevan vastauksia siltä osin, kun se tuntuu kokemuksesi näkökulmasta tärkeältä.

Arvioi, kuinka TODENNÄKÖISIÄ ja TOIVOTTAVIA seuraavat väittämät ovat.

	TODENNÄKÖISYYS				TOIVOTTAVUUS			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuonna 2020 kulttuuritapahtumien sisältö on nykyistä huomattavasti laajempaa ja monipuolisempaa.	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuonna 2020 yhä suurempi osa tapahtumasisällöistä rakentuu olemassa olevien teosten tai formaattien varaan.	1	2	3	4	1	2	3	4
Tulevaisuudessa kulttuuriin liittyvä uuden luominen ja yllätyksellisyys ovat yhteiskunnan kehittämisen ytimessä.	1	2	3	4	1	2	3	4
Taiteilija-apurahat muuttuvat tuotantoapurahoiksi.	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuoteen 2020 mennessä sisältöjen kotimaisuusaste puolittuu nykyisestä.	1	2	3	4	1	2	3	4
Kulttuuritapahtumien keskinäinen kilpailu luo tilanteen, jossa 10 suurinta yritystä ottaa haltuunsa 80% kotimaisista suurista ja keskisuurista tapahtumatuotannoista vuoteen 2020 mennessä.	1	2	3	4	1	2	3	4
Tapahtumatuotannon ammattilaiset suosivat yhä enemmän pieniä alihankkijoita, jotka pystyvät tarjoamaan "räätälöityjä" henkilökohtaisia palveluita.	1	2	3	4	1	2	3	4

Jäikö jokin väittämä askaruttamaan, kaivelemaan, vaivaamaan, kosketti jotenkin muuten? Tarkenna tunnelmiasi ja perustelujasi alla olevaan laatikkoon.

Muutokset rahoituksessa ja ansaintalogiikoissa

Seuraavassa on lueteltu joukko tulevaisuusväittämiä liittyen kulttuurituotannon rahoitukseen ja ansaintalogiikoihin. Pohdi omien tulevaisuusajatus-tesi valossa kuinka TODENNÄKÖISIÄ ja TOIVOTTAVIA seuraavat väittämät ovat.

Arvioi ensimmäiseen sarakkeeseen väittämän todennäköisyyttä: 1=epätodennäköinen, 2=jokseenkin epätodennäköinen, 3= todennäköinen, 4=erittäin todennäköinen.

Arvioi lisäksi toiseen sarakkeeseen väittämän toivottavuutta: 1=epätoivottava, 2= jokseenkin epätoivottava, 3= toivottava & 4=erittäin toivottava. Lopuksi on vapaa tekstiruutu, johon toivomme sinun perustelevan vastauksia siltä osin, kun se tuntuu kokemuksesi näkökulmasta tärkeältä.

Arvioi kuinka TODENNÄKÖISIÄ ja TOIVOTTAVIA väittämien suuntainen kehitys on.

	TODENNÄKÖISYYS				TOIVOTTAVUUS			
Vuonna 2020 tapahtumatuotannossa keskitytään entistä laadukkaampien, mutta samalla kalliimpien tuotteiden ja palveluiden rakentamiseen	1	2	3	4	1	2	3	4
Palvelutuotteina tarjotaan yksilöllisiä huippuelämyksiä niille, joilla on varaa maksaa palveluista.	1	2	3	4	1	2	3	4
Yksilöllisesti räätälöityjen palveluiden myötä kävijämäärät ovat vähentyneet, mutta samalla kävijäkohtaiset tulot ovat kasvaneet merkittävästi.	1	2	3	4	1	2	3	4
Elättääkseen itsensä vuonna 2020 pienellä paikkakunnalla kulttuurityöntekijän on tehtävä monia erilaisia osa-aikatöitä myös kulttuurialan ulkopuolella.	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuonna 2020 valtakunnallisesti on määritelty 10 merkittävintä kotimaista, kansainvälisesti kiinnostavaa tapahtumaa. Niiden kehittämiseen investoidaan merkittävästä kaikkien muiden tapahtumien tuen loputtua.	1	2	3	4	1	2	3	4
Luovan talouden boomin mentyä ohi vuoden 2020 mennessä kulttuurisektoria ei kehitetä erityisin julkisen sektorin toimenpitein.	1	2	3	4	1	2	3	4
Alueellisella tasolla viranomaisvalvonta tiukentuu. Lupäkäytäntöjen kiristymisen myötä tuottajan kumppaniksi kelpaavat vain kuhunkin lupa-alueeseen erikoistuneet yritykset.	1	2	3	4	1	2	3	4

Jäikö jokin väittämä askaruttamaan, kaivelemaan, vaivaamaan, kosketti jotenkin muuten? Tarkenna tunnelmiasi ja perustelujasi alla olevaan laatikkoon.

Muutokset yhteistyökumppanuuksissa

Seuraavassa on lueteltu joukko tulevaisuusväittämiä liittyen kulttuurituotannon yhteistyökumppanuuksiin. Pohdi omien tulevaisuusajatusten valossa kuinka **TODENNÄKÖISIÄ** ja **TOIVOTTAVIA** seuraavat väittämät ovat.

Arvioi ensimmäiseen sarakkeeseen väittämän todennäköisyyttä: 1=epätodennäköinen, 2=jokseenkin epätodennäköinen, 3= todennäköinen, 4=erittäin todennäköinen.

Arvioi lisäksi toiseen sarakkeeseen väittämän toivottavuutta: 1=epätoivottava, 2= jokseenkin epätoivottava, 3= toivottava & 4=erittäin toivottava. Lopuksi on vapaa tekstiruutu, johon toivomme sinun perustelevan vastauksia siltä osin, kun se tuntuu kokemuksesi näkökulmasta tärkeältä.

Arvioi kuinka **TODENNÄKÖISIÄ** ja **TOIVOTTAVIA** väittämien suuntainen kehitys on.

	TODENNÄKÖISYYS				TOIVOTTAVUUS			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Kulttuuri- ja matkailualan yhteistyön on syntynyt vahva kumppanuus, jonka ansiosta Suomi tunnetaan vuonna 2020 nykyistä huomattavasti paremmin kansainvälisesti vetovoimaisena tapahtumamaana.	1	2	3	4	1	2	3	4
Hyvinvointi- ja kulttuurialan palvelutarjoajat tuottavat yhteistyössä liiketaloudellisesti kannattavia kulttuuria hyödyntäviä palveluita.	1	2	3	4	1	2	3	4
Yksittäiset kulttuurituottajat ovat organisoituneet vuoteen 2020 mennessä tuotantotaloiksi.	1	2	3	4	1	2	3	4
Suuret yritykset ostavat tapahtumatuotannon pienet kalusto-, turvallisuus- ja jätehuoltopalveluiden tarjoajat, joten kilpailu vähenee.	1	2	3	4	1	2	3	4
Tuottajan kansainvälisten verkostojen merkitys korostuu yhä enemmän lähestyttäessä vuotta 2020.	1	2	3	4	1	2	3	4
Kaikki vapaaehtoistyöstä talkoolaisille annettavat vastikkeet tulkitaan verotettavaksi tuloksi. Tämä poisaa käytännössä vuoteen 2020 mennessä vapaaehtoistyöläiset tapahtumatuotannon kentältä.	1	2	3	4	1	2	3	4
Yhdistyksen ja yritysten yhteistuotanto nousee vuoteen 2020 mennessä tyypillisimmäksi tuotantomalliksi.	1	2	3	4	1	2	3	4

Jääkö jokin väittämä askarruttamaan, kaivelemaan, vaivaamaan, kosketti jotenkin muuten? Tarkenna tunnelmiasi ja perustelujasi alla olevaan laatikkoon.

TAKU ja takulaiset vuonna 2020

Seuraavassa on lueteltu joukko tulevaisuusväittämiä liittyen Takuun ja kulttuurituotannon alan koulutuksen tulevaisuuteen. Pohdi omien tulevaisuusajatustesi valossa kuinka **TODENNÄKÖISIÄ** ja **TOIVOTTAVIA** seuraavat väittämät ovat.

Arvioi ensimmäiseen sarakkeeseen väittämän todennäköisyyttä: 1=epätodennäköinen, 2=jokseenkin epätodennäköinen, 3= todennäköinen, 4=erittäin todennäköinen.

Arvioi lisäksi toiseen sarakkeeseen väittämän toivottavuutta: 1=epätoivottava, 2= jokseenkin epätoivottava, 3= toivottava & 4=erittäin toivottava. Lopuksi on vapaa tekstiruutu, johon toivomme sinun perustelevan vastauksia siltä osin, kun se tuntuu kokemuksesi näkökulmasta tärkeältä.

Arvioi kuinka **TODENNÄKÖISIÄ** ja **TOIVOTTAVIA** väittämien suuntainen kehitys on

	TODENNÄKÖISYYS				TOIVOTTAVUUS			
TAKUn jäsenmäärä kasvaa alan työllisyyden nopean kasvun myötä	1	2	3	4	1	2	3	4
Eri aloilla toimivat tuottajat ryhtyvät ammatillisesti TAKUun.	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuonna 2020 takulaisten edunvalvonnan keskiöön on noussut epätyypillisen työn juridisen aseman parantaminen ja sosioekonomisen turvaverkon rakentaminen.	1	2	3	4	1	2	3	4
Tyypillinen takulainen on nomadi, joka siirtyy tapahtumien ja projektien perässä paikkakunnalta toiselle.	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuoteen 2020 mennessä tuottajan tulotaso nousee merkittävästi suhteessa suomalaisten keskiansioon.	1	2	3	4	1	2	3	4
Kulttuurituottajan osaamisen painopiste muuttuu moniosaamisesta erikoistumiseen ja yksittäiset tuottajat ovat nykyistä huomattavasti syvemmin erikoistuneita tuotannon alan erityiskysymyksiin.	1	2	3	4	1	2	3	4
Ammattiin johtavan kulttuurituottajakoulutuksen sisällöt integroidaan muiden koulutusalojen sisään (mm. tradenomi, muusikko & kuvataiteilija) ja näiltä aloilta valmistuu jatkossa aloittain specialisoituneita kulttuurituottajia.	1	2	3	4	1	2	3	4
Ammattiin johtavan kulttuurituottajien peruskoulutuksen määrä lisääntyy.	1	2	3	4	1	2	3	4
Tuottajakoulutuksen pääpaino siirtyy jo ammatissa toimivien täydennyskoulutukseen ja maisteritasolle.	1	2	3	4	1	2	3	4
Kulttuurituotannon laaja-alainen koulutus lisääntyy kulttuurin integroitua muihin aloihin.	1	2	3	4	1	2	3	4

Jäikö jokin väittämä askaruttamaan, kaivelemaan, vaivaamaan, kosketti jotenkin muuten? Tarkenna tunnelmiasi ja perustelujasi alla olevaan laatikkoon

Minkälainen oletat työsuhteesi/työtilanteesi olevan vuonna 2020?

Lopuksi

Vastaajajoukon monipuolisuuden todentamiseksi tarvitsemme ESR:n raportointiin nimesi ja taustaorganisaatiosi. Tämä tietue poistetaan kirjaamisen jälkeen vastauksien yhteydestä. Vastaukset käsitellään erillään, eikä niitä tulkita esim. taustaorganisaatiosi näkemykseksi.

Vastaajan nimi

Vastaajan taustaorganisaatio

”Tulevaisuus ei ole epävarmempi kuin nykyisyys”. Kiitos kun olet jakanut aikaasi, ajatuksiasi ja visioitasi. Näistä aineksista koostetaan raportti, johon tiivistetään se, millaisia tulevaisuuksia takulaisten silmin on nähtävissä.

JULKAISUSUUNNITELMA

JULKAISUT LÖYDÄT OSOITTEESTA TUOTTAJA2020.METROPOLIA.FI

- Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Halonen (toim.) 2010
- Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tähtäminen tuotannon kentälle. Halonen 2011
- Kulttuuri kannattelee. Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Halonen & Teye 2011
- Kulttuuri kutoo. Yhteistyö ja verkostot vapaan kulttuurikentän tukena ja innostajana. Björkqvist 2011
- Kulttuuri kipinöi. Tulevaisuusajattelu pedagogisena haasteena. Hero 2011
- Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina. Iso-Aho 2011
- Kulttuuri kyydittää. Kulttuuriekosysteemi ja matkailu. Uotila 2011
- Kulttuuri kokeilee. Ennakoinnin menetelmien arviointi. Hero 2012
- Kollektiivinen kulttuuri. Wiki avoimen hankehallinnon välineenä. Hero 2012
- Näkökulmia tuottajakoulutuksen nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen. Mitchell (toim.) 2011
- Cultural Manager 2020. Visions of Future. Halonen & Hero (eds.) 2011
- Kulttuurituottaja-koulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja2020-hankkeen loppuraportti. Halonen (toim.) 2012

Mistä tulevaisuuden tuottaja tunnistetaan?
Kenen kanssa tuottaja tulevaisuudessa solmii yhteistyökumppanuuksia?
Onko tulevaisuuden tuottaja globaali nomadi vai paikallistason puurtaja?

Tässä raportissa Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n jäsenistö arvioi ja rakentaa todennäköisen ja toivotun tulevaisuuden suuntaviivoja. Monenkirjavalla tuottajajoukolla on selkeä näkemys tahtotilasta, jossa kulttuuritoiminta on yhteiskunnan kehittämisen ytimessä. Raportissa eritellään millaisten keskustelujen ja valintojen tuloksena tätä tahtotilaa kohden pyritään.

LISÄTIETOJA: <http://tuottaja2020.metropolia.fi>

